

Istenünk irgalmas szívetől, amellyel meglátogat minket, felkelő Napunk a magasságból, hogy fényt hozzon azoknak, akik sötétségben és halálos homályban ülnek, lépteinket pedig a béke útjára vezérelje.

Lk 1,78–79

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

Ingyenes melléklet • Mértékadó
Kultúra, műsorújság

LXXX. évf. 13–14.

2024. március 31–április 7.
(3944–3945.) • Ára 840 Ft

Kocsis Fülöp érsek-metropolita

Ma mindenknek betelnek világossággal

Jön-e fény a sötétség után? Egyáltalán van-e fény a sötétségen túl? Talán a legfontosabb kérdése ez a sötétségtől szenvedő embernek.

„A nép, mely sötétségben ült, nagy világosságot látott” (Mt 4,16) – idéztük a próféta szavait karácsonykor (Iz 9,1). Ez igen erős vigasztalás, hogy eljön a Messiás, aki helyreállít mindent. S el is jött. Habár mindenki meglepetésére nem ott és nem úgy, mint amire számítottak.

Az okos és bölcsnek számító írástudók magabiztosan utasították el annak lehetőségét, hogy Jézus volna a Messiás. „Nézz utána, és meglátod, hogy Galileából nem támad próféta!” – figyelmeztették egymást (Jn 7,52). Jogosnak tűnő önvédelem is lehetett ez részükről, hiszen ha mégis Jézus a Messiás, akkor bizony alaposan át kell alakítaniuk mindent, a gondolkodásukat, életüket, sőt, még a vallásukat is. Így hát jobb a biztos út, az elutasítás: Jézus nem lehet a Messiás.

Nem tudni, mennyire módosította volna nézetüket, ha a dolgoknak alaposabban utánanéznék, és megtudják, hogy Jézus valójában nem Galileából származott, hanem pontosan abból a Betlehemből, amelyről a próféták jövendöltek: „De te, Efráta Betleheme, bár a legkisebb vagy Júda nemzetségei között, mégis belőled születik majd nekem, aki uralkodni fog Izrael felett” (Mik 5,2). Vélhetően találtak volna más kifogást, amelybe kapaszkodva megmaradhatnak tagadásuk biztosnak tűnő fedezékében.

Jézus tehát, a próféták jövendöléseit beteljesítve, Dávid leszármazottjaként Betlehemben született. Ha a farizeusok és az írástudók rosszul is tájékozódtak, azért a Messiás megszületett, s a próféta ígérete a sötétségben ülőknek érkező fényről igaznak bizonyult. Valóban, a betlehemi barlangot elárasztotta a fény, a pásztoroknak megjelenő angyalok kara méltán énekelte az isteni kisdéd születése kapcsán: „Dicsőség a magasságban Istennek! És a földön béke és jóakarát az embereknek!” (Lk 2,14)

Am mégsem mondhatjuk, hogy ettől kezdve csak folyamatosan árad a fény. Hisz a betlehemi barlang is hamarosan újra sötétségbe borul. Sőt, Júdea egész vidéke is, amikor Heródes kereszti a gyermeket, hogy megölje, s a biztonság

A Feltámadt Krisztus (A római Szent Lépcső Sancta Sanctorum-kápolna)

kedvéért megölet még ki tudja, hány ártatlant. A Messiás érkezésének elutasításában biztosra akar menni, nem bízza a véletlenre. Nem csak ő maga akar továbbra is a saját sötétségében gubbasztani, de gondoskodik arról, hogy családok sokasága is jajveszékelyen ebben a szörnyűsleges reménytelenségben. „Ráhel siratja fiait, és nem akar megvigasztalódní” (Iz 31,15; Mt 2,18).

Igaz, a mézárilást elkerülhette a gyermek Messiás, de később sem rajzolódott ki számára fényes életpálya. Az Egyiptomból való menekülés után a nem sokra becsült porfészekbe, Názáretbe költözik, hogy szüleinek engedelmességedve növekedjék korban és bölcsességben. Egyszer még megcsillan rendkívülisége, amikor tizenkét évesen a templomban, akik csak hallották, csodálkoztak okosságán és feleletein. De azért

megmarad rejtett életében ismeretlenül harminc éven át. Amikor kilép az emberek elé, a Jordán partján János a maga pusztába kiáltó szavával tesz róla tanúságot, melyet az Atya az égi szózatával és a Lélek galamb képében való reá-szállásával hitelesít. De ekkor is olyan évek következnek, melyekben tündöklés és üldözés váltogatják egymást. Egy-egy ponton felcsillan isteni dicsősége, de újra és újra sötétségbe ütközik: vagy az ellenségei akarják eltenni láb alól, vagy a saját tanítványaitól szenved fájó értetlenséget.

Úgy tűnik, hogy a karácsonykor megígért nagy világosság még igencsak várat magára. Jézus földi élete voltaképpen teljes sötétséggel, tökéletes kudarccal végződik. A nagyreményű rabbi, akinek még a szavai is hatalmat sugároztak, nem kerülheti el a veszét, a konok tagadók felülkerekednek, s ami harminc évvel korábban nem sikerült

Betlehemben, annak az órája elérkezik Jeruzsálemben, illetve annak falain kívül, a Golgota hegyén. Végre sikerül megölni a hóbortos lázítót, aki azt mondta magáról: „Én vagyok a világ világossága!” (Jn 8,12) Jobb a sötétség, biztosabb, jobban kezelhető, benne könnyebben irányíthatóak mindazok, akik a sötétségben és a halál árnyékában ülnek. Hogy teljes bizonyosságot nyerjenek, még a sírt is lepecsételik. Szokatlan elővigyázatosság!

Az apostolok újra reménytelenségük homályában ülnek. Pedig azt remélték, ő fogja megváltani Izraelt. A kudarc minden eddigénél fájóbb. Még is marad a sötétség. Van, aki „szétnéz merengve és okos fejével biccent, nem remél”, s indul vissza a hétköznapi monoton világába.

Még szerencse, hogy asszonyok is vannak közöttük, akiket bár szintén eltölt a fájdalom, ez nem bénítja őket. Ők nem ülnek tehetetlenül, a szeretetük cse-

lekvésre készíti őket. Ha nagy is a kő, rajta is a pecsét, az nem lehet, hogy drága halottjuk balszámok nélkül feküdjön a rideg kősírbán.

Ez a női szeretet aztán valami egészen rendkívüli fordulatot hoz. Amint odaérnek, látják, hogy nem kell a követ elhengeríteni, nincs már kit bebalzsamozni, a sír sötét üregéből a földön eddig soha nem tapasztalt rendkívüli fény árad. A betlehemi barlangot a jászolban fekvő kisdéd sugározta be, itt éppen ennek az isteni lénynek a hiánya tündököltet föl valami elképesztően új, eddig ismeretlen reményt. Ott angyalok sokasága zeng dicsőítő éneket, itt csupán két angyal ül a kővön, de annál nagyobb bizonyossággal hirdeti: „Mit kerestek az élőt a holtak közt? Nincs itt, föltámadt.” (Lk 24,5–6). Az élet szerzőjét a sír nem tarthatja fogságban. „Menjetek gyorsan, mondjátok meg a tanítványoknak!” (Mt 28,7)

Viszik is a hírt, de az emeleti teremben ülők szíve mélyén ülő sötétséget ez az asszonyi beszéd még nem tudja áttörni, nem hisznek nekik. Majd újabb tanúságtételek következnek, melyek csak további zavart keltenek, s a hétköznapi élet sötétségébe visszatérni akarókat összezavarják ugyan, de szándékuktól nem térítik el. Csak mikor maga a Feltámadt megy utánuk, s magyaráz nekik türelmesen, és végül felfedi magát a kenyértörésben (Lk 24,14–32), vagy amikor a többiek közé maga lép be a zárt ajtón keresztül (Lk 24,36), akkor jut el a szívükig is ez az új világosság, az új világ fénye. Krisztus föltámadt, a sír üres, az alvilág kapufélfái szanaszét hevernek. „Halál, hol a te győzelmed? Alvilág, hol a te fullánkod?” (1Kor 15,55)

A karácsonykor reményígérő fény immár beteljesedett. Ezt a ragyogást nem tudja elhomályosítani értetlenség, ellenállás, gyilkosság, erőszak. A feltámadás fénye legyőzhetetlenül ragyogja be az egész világot.

De vajon a mi szívünket is? Bevilágít a mi életünkbe is? Vagy azt mondjuk: Betlehemben is megjelent, majd kihunyt, húsvétkor is felragyog, de úgyis jönnek a sűrű hét-

köznapok? Vajon pulzál a fény a világban, avagy valóban le tudja győzni a sötétséget? Kin és min múlik, hogy a föltámadás fénye világít-e a sötétségben, vagy csak birkóznak egymással, hol az egyik, hol a másik kerekedvén felül?

A kérdés nyitja a szabad akaratban van. Isten létbe hív, fénybe vonz, boldogságot kínál, de ezekkel az isteni kincsekkel nem ront rá az emberre. Senkire nem kényszeríti a hitet, senkit nem rángat bele a fénybe. Ellenállhatatlan ereje csak azoknak mutatkozik, akik maguk is lépni akarnak. Akiknek nem elég a sötét, de a sűrű sem, nem elég a fénytelen élet, nem elég-szenek meg a hétköznapi reménytelen értelmetlenségével. Akik többet akarnak, azoknak többet ad. Sokkal többet, mint amit valaha is reméltek vagy elképzelné tudnak.

Éppen erre a többre törekvésre teremtette Isten az embert. Belénk teremtett saját képe és hasonlatossága azt jelenti, hogy törekednünk kell feléje. Minden törekvés feléje mutat, igaz, csak akkor, ha az őnzetlen, világos és tiszta. Ezért kell, hogy céljaink mindig tiszták legyenek. Hogy többre törekvésünk sohasem mások ellen, hanem mindig mások javára és az ő emelkedésükre is legyen. Ez lehet húsvét titkának kulcsa: a tiszta többre törekvés tanulásban, munkában, sportban, művészetben, a lelki életben? A hétköznapi visszatérni igyekvő szomorú apostoloknak Jézus utánament, magyarázataival az értelmükre hatott, aztán fénylő jelenlétével visszafordította őket. Vajon ma nem megy utána a tévelygőknek? Ma nem mutatná meg föltámadt lényének fényét? Talán elrejtje magát a 21. század embere elől? Nem lehetséges, hogy csak mi takarjuk el a szemünket, hajtjuk le fejünket, szegezzük a földre tekintetünket?

A földhözragadt ember nem tud emelkedni. A lehorgasztott fej nem látja meg a hajnalhasadást. A lefedett szem nem veszi észre, hogy már világos van. Talán ezért is adja ajkunkra a bizánci egyház a húsvéti köszöntésében, hogy Krisztus valóban föltámadt! Ha valakiben ne támadna kétely, akkor e köszöntés nyissa föl a szemét: Valóban föltámadt! Valóban itt a fény! Valóban érkezett már Krisztus világossága! Teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy a világosság győzött a sötétség fölött. Talán csak anynyi teendők van még, hogy az életünket is igazítsuk ehhez az életbevágóan fontos köszöntéshez. Hogy ne csak szavaink, de minden tettünk, egész életünk legyen embertársaink számára is meggyőző, erőt adó biztatás: Krisztus valóban föltámadt!

Várákosaink nem maradnak beteljesületlenek

2021. április 3-án este Ferenc pápa vezette a Szent Péter-bazilikában a húsvéti vigília-szertartást, mely abban az évben a súlyos járvány miatt a szokásosnál rövidebb ideig tartott, ám meghittsége méltó volt az ünnep nagyságához és mélységéhez. A Szentatya homíliájában a húsvét három örömhíréről beszélt.

A nők azt hitték, hogy a megkenendő holttestre találnak, de helyette egy üres sírra leltek. Halottat gyászolni mentek, helyette életről szóló híradást hallottak. Ezért – az evangélium szerint – „ijedtek voltak, és csak ámulnak” (Mk 16,8). Ijedtek voltak, féltek és ámuldoztak. Ámulat: ebben az esetben ez örömmel vegyes félelem, mely eltölti szívüket, amikor meglátják, hogy a nagy kő el van hengerítve a sírról, bent pedig egy fehér ruhájú fiatal ember van. Csodálkozva hallgatják ezeket a szavakat: „Ne féljétek! Ti a keresztre feszített názáreti Jézust keresitek. Feltámadt!” (Mk 16,6). És aztán a felhívás: „Előttek megy Galileába. Ott meglátjátok majd őt” (Mk 16,7). Fogadjuk el mi is ezt a felhívást, a húsvéti felszólítást: menjünk Galileába, ahol a feltámadt Úr megelőz bennünket! De mit jelent „Galileába menni”?

Galileába menni mindenképp az újrakezdést jelenti. A tanítványok számára ez nem más, mint visszatérés arra a helyre, ahol az Úr először kereste és hívta meg őket, hogy kövessék őt. Ez az első találkozás helye, az első szerelem helye. Ők attól a pillanattól kezdve elhagyták hálóikat, követték Jézust, hallgatták prédikációját, és tanúi voltak csodáinak. Annak ellenére, hogy mindig vele voltak, nem értették meg teljesen, gyakran félreértették a szavait, a kereszttől elöl elmenekültek, és magára hagyták.

E kudarc ellenére a feltámadt Úr úgy mutatkozik meg előttük, mint aki ismét megelőzi őket Galileában; megelőzi őket, vagyis előttük halad. Hívja őket és – anélkül, hogy belefáradna – újra hívja őket, hogy kövessék őt. A feltámadt Jézus azt mondja nekik: „Kezdjük újra onnan, ahol elkezdttük! Kezdjük előlről! Ismét szeretném, hogy velem legyetek, minden kudarc ellenére és minden kudarcon túl!” Ebben a Galileában megtanulunk álmélni az Úr végtelen szeretetén, aki új ösvényekre vezet vereségeink útján belül. Ilyen az Úr: új ösvényekre vezet vereségeink útján belül. Ő ilyen, és Galileába hív, hogy ezt tegyük.

Ez tehát az első húsvéti örömhír, amelyet szeretnék átadni nektek:

mindig lehet újrakezdeni, mert mindig van új élet, amelyet Isten minden kudarcunkon túl képes újraindítani bennünk. Isten szívünk romjaiból is – mindenki ismeri szívének romjait –, tehát Isten szívünk romjaiból is képes műalkotást létrehozni, emberségünk törmelékeiből is Isten új történelmet indít. Ő mindig megelőz bennünket: a szenvedés, az elhagyatottság és a halál keresztyében, s ehhez hasonlóan a feltámadó élet, a megváltozó történelem, az újjászülető remény dicsőségében. És a járvány e sötét hónapjaiban halljuk a feltámadt Urat, aki újrakezdesre hív bennünket, arra hív, hogy sose veszítsük el a reményt.

Galileába menni – másodszer – azt jelenti, hogy új utakra lépünk. A sírral ellentétes irányban haladunk. A nők a sírnál keresik Jézust, vagyis azért mennek, hogy emlékezzenek arra, amit vele együtt éltek át, de ami mostanra már örökre elveszett. Szomorkodni mennek. Ez annak a hitnek a képe, amely egy szép, de már véget ért s csak felidézni érdemes tényre való visszaemlékezéssé vált. Sokan az „emlékek hitét” élük – mi is! –, mint ha Jézus a múlt szereplője lenne, egy már távoli ifjúkori barát, egy régen történt esemény, akkor, amikor gyermekként hittanra jártam.

Ez a szokásokból, múltbeli dolgokból, gyermekkori szép emlékekből álló hit, amely már nem érint, nem szólít meg engem. Ezzel szemben Galileába menni annak megtanulását jelenti, hogy a hitnek ahhoz, hogy élő lehessen, újra útra kell kelnie. Fel kell elevenítenie mindennap az út kezdetét, az első találkozás ámulatát. És

bíznia kell anélkül, hogy azt hinnénk, hogy már mindent tudunk, azok alázatával, akik hagyják magukat meglepni Isten útjaitól. Mi félünk Isten meglepetéseitől, általában tartunk attól, hogy Isten meglep bennünket.

És ma az Úr arra hív bennünket, hogy engedjük meglepni magunkat. Menjünk Galileába felfedezni, hogy Istent nem tarthatjuk gyermekkori emlékeink között, hanem ő élő, és mindig meglep bennünket. A feltámadt Jézus sosem szűnik meg bámulatba ejteni bennünket! Itt a második húsvéti örömhír: a hit nem a múlt repertóriuma, Jézus nem egy elavult személyiség. Ő él, itt és most. Veled jár mindennap, veled van abban a helyzetben, amelyet átél, a megpróbáltatásban, amelyen átmevsz, az álmaidban, amelyeket szivedben hordasz. Új utakat nyit előtted ott, ahol szemlátomást nincs senki, arra kész, hogy szembeszállj az önsajnálattal és ne a „már látott” határozzon meg téged. Ha minden elveszettnek tűnik is számodra, kérlek, nyílj meg ámulattal az ő újdonságára: meg fog lepni téged!

Galileába menni azt is jelenti, hogy a határok felé megyünk. Mert Galilea a legtávolabbi hely: abban a vegyes és tarka térségben azok élnek, akik a legtávolabbi vannak Jeruzsálem rituális tisztaságától. Jézus mégis onnan kezdte küldetését, örömhírral fordult a mindennapi életet nehezen boldoguló emberekhez, a kirekesztettekhez, az esendőkhez, a szegényekhez, hogy Isten arca és jelenléte legyen számukra, aki fáradhatatlanul keresi az elcsüggedteket és elveszetteket, aki a létezés határáig is elmegy, mert szemében sen-

ki sem utolsó, senki sincs kizárva. A feltámadott azt kéri övétől, ma is, hogy oda menjenek, Galileába, ebbe a „tényleges” Galileába.

Ez a mindennapi élet helyszíne, azok az utcák, amelyek minden nap járunk, városaink legkisebb zugai, ahol az Úr megelőz bennünket, jelenvalóvá teszi magát, pontosan azok életében, akik elmennek mellettünk, és osztozik az időnkön, az otthonunkon, a munkánkban, az erőfeszítéseinkben és a reményeinkben. Galileában megta-

nuljuk, hogy a feltámadt Jézust testvéreink arcában találhatjuk meg: az álmodozók lelkesedésében, a csüggedők beletörődésében, az örülők mosolyában, az szenvedők könnyeiben, de különösen is a szegényekben és a peremre szorultakban. Meg fogunk lépődni azon, ahogyan Isten nagysága megjelenik a kicsiségben, ahogyan

szépsége ragyog az egyszerűen és a szegényeken!

Itt van tehát a harmadik húsvéti örömhír: Jézus, a Feltámadott határok nem ismerve szeret bennünket, és meglátogatja minden élethelyzetünket. A világ szívébe ültette jelenlétét, és minket is meghív, hogy legyőzzük az akadályokat, legyőzzük az előítéleteket, közel lépünk azokhoz, akik körülöttünk vannak nap mint nap, újra felfedezzük a mindennapiság kegyelmét. Ismerjük fel, hogy jelen van a mi Galileánkban, mindennapi életünkben! Vele megváltozik az életünk! Mert minden vereségen, rosszon és erőszakon túl, minden szenvedésen túl, a halálon túl a Feltámadott él és a Feltámadott vezeti a történelmet.

Nővérem, testvérem, ha ezen az éjszakán sötét órát, még fel nem virradt napot, betemetett fényt, beteljesületlen álmot hordozol szívedben, menj, nyisd ki szívedet a húsvét örömhíre előtt: „Ne félj, feltámadt! Galileában vár rád!” Várákosaid nem maradnak beteljesületlenek, könnyeid letörölgetnek, félelmeidet legyőzi a remény, hiszen tudod, az Úr mindig megelőz téged, mindig előtted jár. És vele az élet mindig újrakezdődik!

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

Lackfi János

VALÓSÁGOS

Figyelj, tesó, ezzel a feltámadás-dologgal kapcsolatban sokan nagyon mellélőnek, belelovallják magukat, pedig teológiailag nézve bonyolultabb ez annál, hogysem elhamarkodott következtetéseket vonhassunk le idejekorán. Ott van például Lázár esete, közelről láttam az egészet, és világos, hogy valaki feltámasztásához kell egy élő ember, aki átadja magát Istennek, aztán mikor Isten akaratára teljesen ráhangolódott, a kegyelem villámcsapásszerűen megnyilvánul a keze nyomán, és megtörténik a csoda. Ám a barlangsrban egyedül fekvő Jézust ugyan ki támasztotta volna fel a halálból, talán Lázár? Vagy én? Vagy te? Ki hallott már olyanról, hogy egy ember, bármennyire Istennek átadott személy legyen is, csak úgy magától feltámadjon. Senki se teszi rá a kezét, senki se mond felette imát, senki se melegíti fel testével, csak úgy gondol egyet, és passz, elég volt már a halálból, hát felkel. Átnyalazhatod az egész Szentírást, egyik próféta se csinált soha még ilyet. Jó, persze, értem én, Jézus több volt, mint próféta, ő volt a legnagyobb. De ugyan miért menne itt szembe a törvénnel? Ki és mit nyerne vele? Mária Magdolna szerintem kicsit szeret képzelődni, elvette az eszét a fájdalom, amúgy korábban sem a teológiai jártasságáért szerettük, ne érts félre, persze csupa szív meg lélek. Az meg, hogy az emmauszi úton, a sötétben egy idegen kire hasonlít, és mennyire jártas az Isten dolgaiban, hadd ne legyen már nyomós érv bármi mellett vagy ellen. Annyit mondhatok, nálam jobban senki sem szeretné Jézust feltámadt testben látni, bárcsak újra megölelhetném, csak még egyszer nézne úgy, ahogy más ember nézni nem tud. Szóval felejtse el, én azt mondom, babonáság az egész, isten nem kopog be csak úgy az ajtón, hogy helló, jöttem! Nekünk kell megoldani most már a dolgokat, nincs mese... Na ne, Uram, csakugyan te vagy az? Persze bugyuta kérdés, hát persze, hogy te vagy, nem lehet más, Uristen, hát akkor mégis így... Most omlott össze nagy robajjal egy újabb parádés elméletem, de ettől még soha nem voltam ilyen elképesztően boldog. Hadd tapintsam meg a kezedet, ruhádat, szakálladat, hadd érezzem az illatot. Milyen a feltámadás illata? Szóval akkor így kell élnünk, tényleg testté lett az Ige, a te testeddé. Hagyjuk a szimbólumokat, a test, az test, a vér, az vér, csupa forró élet, és ebben én már benne akarok maradni, amíg csak élek, olyan jó, hogy ennyire eszelősen valóságos vagy, nem csak egy a sok lehetséges, kiagyalható elmélet közül.

Áldott húsvétot kívánunk minden kedves Olvasónknak!

Agonás Szonja, Baranyai Béla, Bódisné Horváth Márta, Bodnár Dániel, Czimre-Dobos Eszter, Fábrián Attila, Gajdó Ágnes, Gátas Judit, Gyarmati Bálint, Hollósi Judit, Horogszegi-Lenhardt Erika, Kampf Ildikó, Kis Krisztina, Koditek Bernadett, Körössy László, Kuzma Angéla, Kuzmányi István, Lambert Attila, Máj Magdolna, Máté István, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Molnár Ágnes, Nádudvari Dorottya, Nagyné Harsányi Csilla, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Szántó István, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trauttwein Éva, Ujváry-Radics Gabriella, Ujváry-Radics Tamás, Vámosy Erzsébet, Verestói Nárcisz, Zoljánszki-Dobos Tímea

Válóczy József

Áldott keresztjeink

Már százszor megbeszéltük, hogy Jézusnak jobban fájt! – a súlyos beteg, fájdalmaira panaszkodó feleségét eligazító jámbor öreg bácsi nyilvánvalóan nagyon szerette Jézust, szavai mégis inkább bizarr borzongást, mint őszinte megrendülést váltanak ki bennem. A skolasztikus teológia valamikor könnyű logikával értelt e szemléletmód mellett: a fájdalom mértéke végül attól függ, ki szenved el, így minden kétségen felül áll, hogy a legmagasabb rendű ember, az istenember szenvedése minden emberi szenvedés közül a legsúlyosabb. Hát igaza lehet Schopenhauernek, aki szerint például a zaj elviselésének képessége fordítottan arányos az intelligenciával (vagyis: minél intelligensebb valaki, annál nagyobb szenvedést jelent neki a zaj elviselése)? Kizárt. Ez a néha talán kívánatos, de kellő távolságból szemlélve megmosolyogtató elitizmus idegen az evangéliumtól.

Az evangélium azt tanítja nekünk, hogy nincs olyan mérleg, amelyen bárki méltó módon megmérhetné a másik ember szenvedését, hogy aztán nemesebbnek vagy alávalóbbnak, értékesebbnek

vagy értelmetlenebbnek rangsorolja. Jézus szenvedése sem úgy vonzza a tekintetünket, mint ahogyan egy horrorfilm babonázza meg a kíváncsi értekeinket; nem a fájdalmának mértéke, hanem elszívásának indítéka emeli azt minden emberi szenvedés legbecesebbikévé. Hogy maga Isten vállal általa közösséget a szenvedő emberrel, azt jelenti, hogy nem féltékenységre vagy függőségre, nem gyengeségre vagy kényszerűségre motiválja, hanem az „ingyenes” (François Varillon értelmezése szerint ez azt jelenti: hátsó szándék nélküli) szeretet.

Jézus keresztjét és a mi keresztjeinket egymással szembeállítani haszontalan félreértés. Mennyivel felszabadítóbb Vas István *Via Appia* című versében a nem a hitükért, nem védtelenként megfeszített szabadságharcos rabszolgákat megidéz, finoman provokatív kérdést hallani: „És azt hiszed, a keresztjeiket nem őrzi a kereszt?” Nemcsak azt tudatosíthatja egy ilyen kapcsolat, hogy Jézus keresztje minden ember, minden kor és kultúra és karakter számára megteremt és felkínálja a megváltottság lehetőségét, hanem talán azt is, hogy minden olyan emberi

Fotó: Fábrián Attila

reflexió, szellemi és érzelmi erőfeszítés, amely közelebb segít az emberi szenvedés titkának, drámájának és potenciális jelentésének megértéséhez-megragadásához, az evangéliumi tekintetet élesíti a szemünkben.

Jézus útja, hogy a „sebei szerezték nekünk gyógyulást”, egészen eredeti választás, „abszolút első kiadás” – legalábbis ahogyan az Isten „szenvédő szolgájáról” szóló, őszötvetségi (izajási) próféciát a maga személyére szabja. De azért van ennek az intuíciónak előzménye a zsidó-keresztény kinyilatkoztatáskincsben kívül is. Platón veti fel Krisztus előtt jó négyszáz évvel: az igaz ember úgy tesz, hogy „megkor-bácsolják, kínpadra feszítik, megkötözik, kiégetik a két szemét, s mikor minden szenvedést kiállt, végül keresztre feszítik...” A gondolkodó (filozófó) ember szinte valóságos ambíciója igen gyakran (az eleai Zénóntól Szókratészen és Platónon át Heideggerig) a minden körülmények között értelmet hordozó halál – s így valójában a minden körülmények között értelmet hordozó élet megtanulása és megtanítása volt. A halál elkerülhetlensége személyes

kihívásának való megfelelés érlelheti meg az embert arra, hogy az élet minden egyes pillanatának egyszerűségét és megismételhetetlenségét derűvel és szeretettel elfogadja, és így minden egyes pillanatot valódi étellel töltsön meg – Karl Rahner Heidegger által is inspirált intelmei (minthogy mindezt mintaszerűen éppen Jézus életodaadó gesztusában fedezi fel) szépen teszik fel az evangéliumi koronát az ősi emberi bölcsességkeresésre.

A filozófusok tanúságtétele mellett hasznos és felemelő lehet felfedezni a kultúra más területein termelt vallomásokot is. Bár minden minősítés ízlésalapú és szubjektív, megkockáztatom, hogy a legszébbek közül valók azok (az Olvasó rákereshet majd Alan Parker *Madárka* című filmjére vagy Marco Masini olasz énekes-dalszerző *Frankenstein* című dalára), amelyek arról mesélnek, hogyan szelídíti meg egy barát szenvedésének tolatkodó dörömbölése azt, aki a maga épségének és védettségének biztos tudatában először idegenül, már-már érzéketlen elzárkózással szemléli őt. Hogyan születik meg bennük és közöttük a sorsközösség, a megváltott, feltétel nélküli szeretet szakrális miliője.

Kocsis Imre

A megváltó keresztthalál titka Szent Márk szenvedéstörténete fényében

Szent Márk evangéliuma szenvedéstörténetének egyik sajátossága abban áll, hogy az evangélista nagy hangsúlyt helyez Jézus fokozódó magányának bemutatására. A Getszemáni-kertben történt elfogatásakor tanítványai egytől egyig elfutnak, és magára hagyják őt. A főtanács előtti kihallgatás végén a tanácsstagok és szolgálók kigúnyolják és bántalmazzák. Amikor a zsidó vezetők Pilátus elé veszik, a római helytartó átlátja ugyan gonosz szándékukat, ám a jelen lévő tömeg követelésére és hatalmi megfontolásból mégis meghozza a halálos ítéletet. A keresztre feszítést követően az ott tartózkodók és az úton járók egyaránt gúnyalják Jézust, azt követelve tőle, hogy a keresztről leszállva bizonyítsa messiás voltát.

Jézus magányának bemutatása a halált megelőző események leírásában (Mk 15,33–37) éri el csúcspontját. A keresztre feszítés kínjai és az emberek gúnyolódásai közepette Jézus az Istentől való elhagyatottság érzését éli át, és felkiált: „Eloi, Eloi, lamma szabaktáni? Ez annyit jelent: Istenem, Istenem, miért hagyta el?” (Mk 15,34). A felkiáltás jelentőségét jól mutatja, hogy Márk először arámul idézi a mondatot, s csak utána következik a görög változat. Nem kétséges, hogy a felkiáltás azt a teljes magára hagyatottságot tükrözi, ame-

lyet Jézus belülről érez. Ám a mondatban kifejezésre jutó panasz nem a reménytelenség és a kétségbeesés jele. Hiszen Jézus Istenhez fordul, őhozza szól, mégpedig kettős megszólítással. S az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felkiáltás voltaképpen a 22. zsolttár kezdőmondata – s így a korabeli szemlélet szerint a zsolttár egészére is utal. A zsolttárban a szenvedő igaz először ugyan felpanaszolja elhagyatottságát, ám utána az Istenbe vetett rendíthetetlen bizalmának ad hangot: szilárdan reméli, hogy Isten meg fogja szabadítani őt. Nyilván a kereszten függő Jézust is hasonló bizalom vezérli, amikor imában fordul Istenhez.

A kereszt közelében állók félreértik a kiáltás tartalmát. Úgy vélik, hogy haláltusájában Jézus Illést hívja segítségül. Az „Istenem” és az „Illés” szavak között az arám nyelvben van ugyan némi hasonlóság (*Eloi – Elijahu*), ám a félreértés bizonyára nem abból fakad, hogy a jelenlévők nem hallják pontosan Jézus szavait. Sokkal inkább tudatos elferdítésről, gúnyról van itt szó. A zsidóság körében ismert volt az az elképzelés, hogy a mennybe elragadtatott Illés szükség esetén a szenvedő igazak oltalmára kel. A gúnyolódók szerint Jézus, aki nem képes önmaga megmentésére, most Illéstől vár segítséget. Egy illető ecetbe mártott szivacsot nyújt a

haldoklónak egy nádszálon, azzal a céllal, hogy meghosszabbítsa életét, és kiderítse, vajon eljön-e Illés, és leveszi-e őt a keresztről.

E gúnyolódó cselekmény után következik be Jézus halála, amelyet Márk így ír le: „Jézus hangosan felkiáltott, és kielehelte lelkét” (Mk 15,37). A hangos felkiáltás nagyon figyelemre méltó mozzanat, mert a keresztre feszítettek általában görcsös fulladás közepette haltak meg, és már nem volt erejük beszélni. Jézus részéről a kiáltás egy különös erő jele: olyan erőé, amely bizonyos értelemben cáfolata a gúnyolódásnak. Bár végigszenvédte a keresztre feszítéssel együtt járó kínokat, mégsem kialvó gyertyaláng módjára fejezi be földi életét, hanem olyan erőteljes megnyilvánulással, amely akár a győzelem jeleként is értelmezhető.

Jézus halálának sajátos módja a jelenlévőket sem hagyja érintetlenül. Korábban a környezetet részéről csak elenséges megnyilatkozás volt tapasztalható. Most viszont valaki, és pedig a római katonai osztag századosa nagy csodálkozást és elismerést tükröző kijelentést tesz: „Ez az ember valóban Isten Fia volt” (Mk 15,39). Persze a pogány katonának az „Isten fia” kifejezés (névelő nélkül) csupán Jézus különleges, emberfeletti valóságára vonatkozik. A keresztény olvasó azonban sokkal

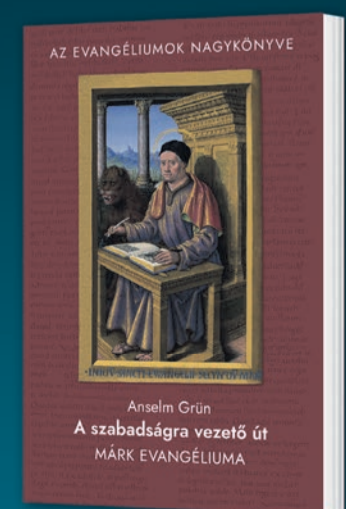
mélyebb tartalmat tulajdonít a megnevezésnek. Elismeri, hogy Jézus kizárólagos értelemben Isten Fia, aki a legszorosabb életközösségben van az Atyával. A hívó olvasó ugyanakkor annak is tudatában van, hogy Jézus mint a megtestesült Fiú a „testvérünk” lett: a bűnt kivéve mindenben hasonlónak lett hozzánk, és sorsközösséget vállalt velünk. Bár bűntelen

volt, szeretetből mégis vállalta a bűn fájdalmas következményeit: „a mi betegségeinket ő viselte, és a mi fájdalmainkat ő hordozta” (1z 53,4), s együtt a mi halállal szembeni félelmünket és a mi elhagyatottság érzésével párosuló haláltusánkat is átélte. Ám mindezt mindvégig az Atya iránti nyitottsággal, bizalommal és engedelmességével tette. Ezért válhatott

szenvedése és halála a bűn jóvátételévé, illetve a bűn feletti győzelemmé. Hálátelt szívvel köszöntsük hát a bűn és a halál felett győzelmet arató Krisztust! Köszönjük meg, hogy nem „szégyell testvérnek nevezni” (Zsid 2,11) minket, félelmeink és magányaink során pedig mellettünk áll, erősíti az Istenbe vetett bizalmunkat, és állhatatosságra ösztönöz!

AZ ÚJ EMBER KÖNYVESBOLT AJÁNLATA

Anselm Grün
A szabadságra vezető út
MÁRK EVANGÉLIUMA

ELÉRHETŐSÉGEINK:

1053 Budapest, Ferenciek tere 7–8. (Kárpátia-udvar)
Telefon: (06/1) 266-0845; webbolt: bolt.ujember.hu

Húsvét: szenvedésben megváltás!

Isten üdvösségterve

A Szentírás tanúsága szerint a megváltás fogalma Isten üdvösségtervében jelenik meg és annak megvalósulásában bontakozik ki... és pedig Izrael megmentésében az egyiptomi szolgásgátlóból, és Isten tulajdon népévé lettek.

A Bárány vérében minden nemzet népe Isten tulajdonává lett ugyanúgy, amint egykor Izrael a vérrel megpecsételt szövetség révén.

Drága a megváltás! Az oktalan áldozati állatok feláldozását felváltja Jézus személyes és önkéntes áldozata.

Az Atya szeretete a világ iránt, amelyért a Fiát adta, a Fiú szeretete az Atya iránt és az emberek iránt, az élet abszolút joga lépett előtérbe minden normatív értékkel szemben. A kereszténységben született mai Európánk a szabadság torzszülöttje, az istentagadás és vallástalanság csapdájában szenved, jobban bízik a diplomáciában, mint a kegyelem erejében, és szívesebben szövetkezik a hatalommal, mint hagyatkozik a Gondviselésre, s lesz kiszolgáltatottja a zsarnokságnak.

Jézus azért halt meg szeretetből, hogy közölje az emberekkel, testvéreivel ezt az atyai szeretetet, s ezzel váltotta ki az emberiséget és szerezte vissza Atyjának.

Ma Európában szervezeten folyik az ember büntelenítése. A társadalmi etikett került az erkölcs helyébe, az élet abszolút joga lépett előtérbe minden normatív értékkel szemben.

A kereszténységben született mai Európánk a szabadság torzszülöttje, az istentagadás és vallástalanság csapdájában szenved, jobban bízik a diplomáciában, mint a kegyelem erejében, és szívesebben szövetkezik a hatalommal, mint hagyatkozik a Gondviselésre, s lesz kiszolgáltatottja a zsarnokságnak.

A konkrét ember személyiség, ami szabadságot jelent. Szabad viszonyulást az örök emberhez és a tőle független értékekhez.

A konkrét ember ezért mindig birkózást, keresést, tévedést és bukást is jelent, s velük párhuzamosan lelkiismereti vívódást, nyugtalanságot, bánatot, csalódást, tehát szenvedést.

Az embert nem csupán egy módon lehet megváltani szenvedéseitől, ha sikerül személytelemmé tenni. Minden haladás-mítosz ilyen paradicsomot ígér, mérsékelt helyárrakkal. Csak hogy Krisztus nem azért halt meg, hogy ne legyen többé szenvedés! A kereszt nem a külső paradicsom, hanem a belső mennyország kulcsa.

Érthető, hogy az a világ, amely tagadja a bűnt, ellensége a keresztnek is. A valóság az, hogy Isten szabadnak teremtett minket, de nem függetlennek; Isten képmásának, de nem Istennek. Végső fokon tehát az ember választától függ, hogy az ember által teremtett világban jelen lesz-e az Isten, vagy sem. Törvényei érvényesülnek-e, vagy sem. Van valami igazság az egzisztencialisták szellemes mondásában: Szabadságra vagyunk ítélve. A teremtett szabadság gyökerében ugyanis ott lappang a bűn lehetősége.

Mit tegyünk hát? Fosszuk meg az embert szabadságától, hogy megmentsük a bűntől? Tegyük csordalénnyé, mert az állatnak nincs bűne?

Ezzel rettenetes árat fizetnénk. Az ember azért titok, mivel szabad. Túl van a racionális világon. Ezért problémáját sem lehet racionális sikon megoldani. Ha elveszük a szabadságát, nem lesz bűn, de ember sem lesz. Ha meghagyjuk a szabadságát, bűn lesz, de a bűnbe is belepusztul az ember.

Úgy kell tehát megmenteni a bűntől, hogy szabadsága ne sérüljön!

Krisztus áldozatának titka, hogy egyrészt Istent engeszteli a megtörtént bűnért, másrészt megnyitja a kegyelmek kútját, hogy az ember szabad maradjon, és mégse vétkezzék. Mert az áldozat felülmúlja a rációt,

ezért nem tud vele mit kezdeni a mai ember.

A természet selejtez, a szellem viszont áldozatot vállal. Ott a gyöngébbnek pusztulnia kell az erősebbért, itt pedig az értéktelen az, amely képtelen az áldozatra.

Van áldozat magáért az önfeláldozásért, de ennek semmi köze sincs a kereszténységhez. Az áldozat lényege a szeretet. Egyben mégis igaz van: Amilyen az Úr, olyan a szolgálja. Az Úr: „úgy szerette Isten a világot, hogy egyszerűen Fiát adta érte” (Jn 3,16), és a Szolga: „nagyobb szeretete senkinek nincs, mint aki életét adja barátaiért” (Jn 15,13).

Bármennyire tiltakozik is ellene a gőg, a megoldás mégiscsak a keresztön önmagát áldozó Krisztus.

A kérdés, mi a kereszténység elgondolása ennek a világnak végső jövőjéről?

Ebben a kérdésben a kereszténység önértelmezése „feszeng”.

Korunk a fölfelé irányuló transzcendencia helyébe az előremutató transzcendenciát (progresszió) állította. Szinte a végtelenbe tágitotta a horizontális jövőt. Az embert úgy állítja be, mint aki szakadatlanul képes felülmúlni önmagát, és szolgálhatni képes a jobb és igazságosabb világ határtalan megvalósulásáért. Ez a látás nem reális, mert a történelem nemcsak haladás, hanem visszaesés is, nemcsak építés, hanem romlás is, nemcsak szocializálódás, hanem erőszak is. A fejlődéssel nemcsak a jó, hanem a rossz akusztikája is növekszik. Akik

a történelemnek ezt az oldalát szenvedik meg, azok föladják a reményt, és rezignációba menekülnek.

A keresztény remény vallja, hogy nemcsak előremutató transzcendencia provokálja az ember tevékenységét, hanem van fölfelé mutató transzcendencia is, amely szintén aktivizálja erőnket, s nem engedi, hogy az ember eltérítse a világot végső céljától. Isten legyen a végső cél, és ne a bálvány: Pénz, Élvezet, Hatalom! A szellem uralkodjon az anyagon, és ne fordítva! A civilizáció ne szakadjon el a kultúrától! Ne az ember legyen a végső fórum, hanem az Isten!

Mindez konkrét és nagyon is világi program. A megváltásba vett hitünk, nem megváltás a világtól, hanem megváltás a világgal. Hit a jövőben, ez számunkra hit Jézus Krisztusban!

Húsvét öröme nem tavaszi bölönd, hanem öröm a Szentlélekben, mivel az alapvető rend helyreállott. Isten kibékült az emberrel.

Krisztus nyitott sírjából árad az öröm a földre, bele az emberi szívekbe és általuk a történelembe.

Húsz évszázad vihara sem tudta elnémítani az Alleluját!

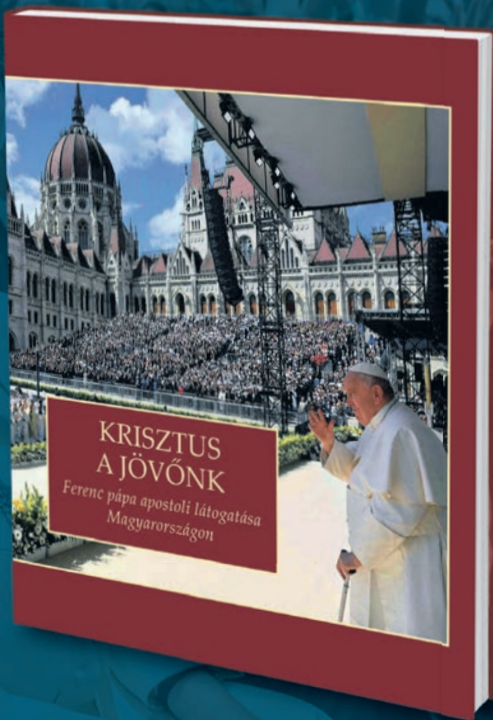
2024 húsvétján, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat megalapításának 35. évében, a náciizmus és a kommunizmus súlyos örökségének terhével, az életre-váltott halál szent kísérletével néhai Fényes Csillára (Csilla Freifrau von Boeselager) emlékezve

Kozma Imre OH
irgalmasrendi szerzetes,
a Magyar Máltai Szeretetszolgálat
alapító elnöke

EMLÉKEZZÜNK EGYÜTT A SZENTATYA APOSTOLI LÁTOGATÁSÁRA!

Krisztus a jövőnk

Ferenc pápa apostoli látogatása Magyarországon

Az Új Ember könyvesbolt elérhetőségei:
1053 Budapest, Ferenciek tere 7–8., bolt.ujember.hu

SZENTÉV

RÓMA 2025

JUBILAEUM A. D. MMXXV
PEREGRINANTES IN SPERM

A Szent István Ház és a Villa Mater Redemptoris szeretettel várja a Szentévben Rómába érkező zarándokokat!

A 2024. szeptember 1-ig jelentkezőket a 2024-es árakkal várjuk.

**PÁPAI
AUDIENCIÁK
BŰNBÁNAT**

**MEGBOCSÁTÁS
SZENTMISÉK**

**KIÁLLÍTÁSOK
KONCERTEK**

HÉT TEMPLOM ZARÁNDOKLAT

www.iubilaeum2025.va

SZENT ISTVÁN HÁZ
RÓMA

Szent István Ház
Via del Casaleto 481,
Roma (RM) - 00151
Bővebb információ:
www.cssroma.katolikus.hu
szih@katolikus.hu
Tel.: +39 06 69281372

VILLA MATER REDEMPTORIS

Villa Mater Redemptoris
Via Francesco Tamagno 38,
Roma (RM) - 00168
Bővebb információ:
www.vmr.katolikus.hu
vmr@katolikus.hu
Tel.: +39 06 8678 5257

„Mindig hittem a kutatásomban”

Beszélgetés Karikó Katalin Nobel-díjas biokémikussal

Karikó Katalin a covid-járvány idején vált világszerte ismertté. Több évtizedes, kitartó biokémiai kutatásaival megalapozta a messenger RNS alapú vakcinák kifejlesztését, ami lehetővé tette a pandémia megfékezését. Drew Weissman mikrobiológus kutatótársával 2023-ban fiziológiai és orvostudományi Nobel-díjat kaptak. Ferenc pápa idén februárban Karikó Katalint kinevezte a Pápai Életvédő Akadémia rendes tagjává. A Philadelphiában élő professzorral Skype-on beszélgettünk.

igazgatója, és kérte, hogy küldjek a nevére egy képet magamról a nobelprize.org e-mail-címre. Visszahívtak, hogy megkapták. Aztán mi is meghallgattuk a bejelentést. Ha megnézzük, kik kaptak élettani-orvosi Nobel-díjat, elcsodálkozunk, mi mindent fedeztek fel, például az emberi vércsoportokat, az inzulint, a különböző vitaminokat. Az EKG-készülék kifejlesztéséért is Nobel-díjat adományoztak. Ezek közé az emberek közé tartozni nagy-nagy megtiszteltetés.

– A rengeteg elismerés közül, amiket kapott, melyek voltak az érdekesebbek?

– Kezdetben alig akartam elhinni, hogy kitüntettek. Amikor 2021 februárjában értesítettek a New York-i Columbia Egyetemről, hogy megkapom a Horwitz-díjat, csak kapkodtam a levegőt. Jelenleg tizenhat egyetem díszdoktora vagyok. A Szegeci Tudományegyetem – a korábbi József Attila Tudományegyetem, ahol a diplomámat szereztem – volt az első, amely megtisztelt ezzel a címmel, aztán a Duke Egyetem, a Yale, a Rockefeller, a Harvard, a Princeton, Ázsiában a Hong Kong és más európai egyetemek is díszdoktorrá avattak.

Érdekes történet fűződik a Franklin Institute-től kapott díjhoz. Emlékszem, Ludwig János kollégámmal 1977-ben egy egyetemi őszi munkán éppen szólót szüreteltünk, amikor

– Hogyan tudta meg, hogy teljesül édesanyja álma, és megkapja a Nobel-díjat, amivel magyar nőt korábban még soha nem ismertek el?

– Sohasem tűztem célul magam elé, hogy bármilyen díjat kapjak, nem vágytam elismerésre. Ugyanakkor biztosan sok tudós, kutató örül az ilyen kitüntetésnek, mert felhívja az emberek figyelmét a tudományra. 2021. február végén kaptam az első díjat, azt megelőzően 1973-ban az utolsó. Az elmúlt három évben aztán több mint száz díjjal jutalmaztak. Amerikában, Európában, Ázsiában több nemzetközi nagy díjat is megkaptam. Alig jutottam szóhoz, amikor megnéztem, korábban kiket ismertek el ezekkel a kitüntetésekkel, például Edison neve után nagyon különös volt az enyémet látni. A férjemnek három üveges tárolószekrényt kellett készítenie, hogy méltó helyük legyen az emléktárgyaknak, amiket a díjakkal együtt kaptam.

Anyukám tartott a korról, a számítástechnika területén is nagyon ügyes volt. Októberben mindig figyelte az internetet, hogy kik kapnak Nobel-díjat, azt remélte, az én nevem is köztük lesz. 2018 decemberében halt meg, nem érte meg ezt a nagy elismerést. Anyit tudott, hogy Németországban vagyok egy cégnél, megfelelő pozícióban, és klinikai kutatásokkal foglalkozom. A Szegeci Biológiai Kutatóközpont Biofizikai Intézetének egykori igazgatója, Keszthelyi Lajos is nagyon várta, hogy megkapjam a Nobel-díjat. Amikor 2022-ben ez nem történt meg, azt mondta: rettenetesen nehéz neki még egy évet kívánnia ilyen idősen, kilencvenöt évesen. Szegény, ő sem érte meg. A Nobel-díjra én igazából nem számítottam, hiszen számtalan szakember végez rendkívül eredményes kutatást.

– Október másodikán mégis jött egy hajnali hívás.

– Európában tizenegy óra körül jelent meg a hír. Philadelphiában hat óra az időeltolódás Európához képest. A protokoll szerint fel kell hívni az érintettet. A férjem egy nagy lakótelep gondnoka, ő felelős a fűtésért, a meleg vízért mintegy kétezer lakásban. Előfordul, hogy éjjel is hívják, ha például leáll egy melegvízkazán, így én már nem is hallom, ha éjszaka csörög a telefon. Szokás szerint aznap is a férjem vette fel a telefont, s mondta, hogy most kivételesen engem keresnek. Ekkor értesítettek, hogy én és Drew Weissman Nobel-díjat fogunk kapni, és kérték tőlem Drew elérhetőségét. Írtam egy üzenetet Drew-nak, és kérdeztem, hogy őt keresték-e. Válaszában közölte, hogy nem. Azt hittem, ez a hívás csak valami vicc.

– Mikor derült ki, hogy nem vicc, hanem valóság?

– Amikor hívott Adam Smith, a Nobel Prize Outreach tudományos

Karikó Katalin átveszi a Nobel-díjat

koronavírus-járvány, a bent lakók harmada is meghalhatott. Egy héttel azután, hogy engem is beoltottak, az otthon lakói is megkapták a vakcinát. Hamarosan mégis covid-pozitív lett az egyikük, aztán még mások is. Nagyon aggódtak, de végül mindnyájan túléltek a fertőzést. Szeptemberben rendeztek egy „Katalin Kariko Appreciation Day”-t. Felöltöttek egy erre az alkalomra készített pólót, amin a nevem és az arcképem is szerepelt. Kiültek az otthon kertjébe, napoztak, ünnepeltek, és küldtek nekem egy csokor rózsát, mert annyira hálásak voltak. Kaptam tőlük fotót arról is, hogy anyák napján a gyerekeik

csikkel, és a családdal együtt mentünk Rómába. Az utazás előtt sokat olvastam a Pápai Életvédő Akadémiáról, megtudtam, hogy 1994-ben alapították. Eredetileg az volt a feladata, hogy tanulmányozza a katolikus erkölcsöt és tanítást közvetlenül érintő, az élet védelmével, az abortusszal kapcsolatos biológiai, orvostudományi és jogi kérdéseket. Később azután kiterjesztették a tájékozódást más bioetikai kérdésekre is. A tagokat öt évre nevezik ki. A hetven rendes tag mellett több tiszteletbeli, levelező tagja lehet az akadémiának. Muzulmán vallású is van közöttük, és ezen a tavalyi eseményen egy zsidó rabbi is előadást tartott. Különböző nézőpontokból vizsgálják, hogy az új beavatkozások hogyan változtatják meg a környezetünket, milyen hatással vannak az emberre, valóban a javát szolgálják-e. Tavaly ősszel tudtam meg, hogy felterjesztettek az akadémia rendes tagjának. Januárban aztán értesítettek, hogy Ferenc pápa jóváhagyta a kinevezésemet.

– A Vatikánban találkoztak Ferenc pápával?

– A tavaly ott töltött egy hét alatt kétszer is. Az előadók magánaudiencián vettek részt a családtagjaikkal, két nappal később pedig volt egy mise, amelyre a magyar nagykövetség segítségével jutottunk be. A férjem, a lányom, a vejem és a két kisunokám is velem tartott. A kicsik katolikus óvodába és bölcsődébe járnak Kaliforniában. Engem reformátusnak kereszteltek Kisújszálláson, de nem konfirmáltam, nem gyakorlom a vallást. Viszont dolgoztam együtt katolikus, protestáns, muzulmán és zsidó vallásúakkal Németországban, a BioNTechnél, a University of Pennsylvanián és Bethesdában is. Általuk valamennyire megismertem ezeket a vallásokat.

– Mit jelentett Önnek a Ferenc pápával való személyes találkozás?

– Az utazás előtt olvastam Ferenc pápa nézetéről, progresszív gondolkodásáról. Megnéztem *A két pápa* című filmet is. Tetszett, hogy nem érdekelték a formalitások, nem kellett neki a piros cipellő. Egy gyönyörű teremben találkoztunk vele, kezét is fogtunk egymással. Magával ragadott a hagyomány, a légtör, a jelenléte. Az ember átérzi ezt akkor is, ha nem gyakorolja a vallást.

– Többször beszélt arról, hogy már kamaszként megismerkedett Selye János *Életünk és a stressz* című könyvével, és sokat jelentett Önnek. Mi volt az, ami megérintette benne?

– Selye János könyvéből tanultam meg, hogy arra kell koncentrálni, amin tudok változtatni, és ne vesztésem az időmet arra, amin nem tudok. Ez a gondolat vezetett a kísérletezéseim

során, ez tartott meg a pályámon. Ugyanakkor minden másra is igaz ez, nem csak a tudományra. Emlékszem egy jelenetre abból az időből, amikor a lányom evezett. A londoni olimpia kvalifikációs versenyén nagyon jól ment az angol férficsapat, előnyük volt. Az egyik evezős oldalra pillantott, hogy hol tart a másik hajó. Egyből kiesett a ritmusból, és a másik csapat jutott tovább. Ha másra figyelsz, nem arra, ami a te dolgod, akkor lemaradsz. Arra kell koncentrálni, amin tudsz változtatni. Azon nem tudsz, hogy a másik csapat hogyan halad.

– Rengeteg kudarc érte Önt, nem egyenesen ívelt felfelé a pályája, négyyszer is elbocsátották. Hogyan tudott a csalódások ellenére a feladatra koncentrálni és kitartani?

– Amikor a középiskolai osztályfőnököm azt mondta, elintézi, hogy ne vegyem fel a József Attila Tudományegyetemre, arra gondoltam: mit tehetnék azért, hogy mégis jó legyen nekem? Elhatároztam, hogy nagyon tanulok, hiszen a legjobbnak kell lennem, bizonyítanom kell, hogy ott a helyem. Ha azt mondta volna, Kati, ismerek valakit, elintézem, hogy felvegyenek, akkor talán hátra dőltem volna. Ezért szoktam köszönetet mondani mindenkinek, aki megpróbálta megnehezíteni az életemet, mert még ők is jobbá tettek. Minden rosszban van valami jó, csak rá kell jönni, mi az. Például ha valami bántót mondanak nekem, abból megtanulom, hogy én illet nem mondok senkinek, mert sértő. Így lépek tovább. Persze amikor a szemembe mondta a tanárom, hogy tesz azért, hogy ne vegyem fel az egyetemre, nem volt könnyű meglátni, milyen pozitívum származhat ebből, mert abban az időben valóban „el tudták intézni” az embert. De hittem, hogy nem fog sikerülni neki, mert majd nagyon jó eredményt érek el. Arra sarkallt a megjegyzése, hogy a legjobbat hozzam ki magamból. Azt tapasztalom, nagyon sok fiatal azért hagyja el a pályát, mert másokhoz hasonlítgatja magát. Elszomorodik, mert látja, hogy a másik nem olyan tehetséges, mégis az a kedvenc. Ezen nem lehet változtatni. És ha erre figyelsz, már nem a saját feladatodra koncentrálsz. Az önéletrajzi könyvem (*Áttörések – Életem és a tudomány*, Helikon, 2023) kiadása után rengeteg levelet kaptam, amelyekben az emberek beszámoltak arról, hogy ebben a szellemben fogják folytatni a munkájukat, nem keseregnek tovább.

A tudományban is fontos, hogy mire koncentrálnunk. Először meg akarunk érteni egy biológiai folyamatot. Egyre több ismeretet szerzünk, még több mindent meg akarunk vizsgálni, de ehhez pénzre és emberekre van szükség. A tudományos fokozatok megszerzéséhez publikálni kell. Azt tapasztaltam, hogy többen nem azért írnak, mert felfedeztek valamit, hanem mert egy idő után az előmenetel lesz a céljuk, és a biológiai folyamat megértése ennek az eszköze csupán. Ezért van az, hogy ha valaki látja, hogy publikáció jelent meg abban a témában, amin ő is dolgozik, elkeseredik, hogy oda a lehetőség. Ha az eredeti célja szerint a folyamatot akarná megérteni, akkor ilyen esetben örülnie kellene, hogy mások hozzátettek valamit a kutatásához, bebizonyítottak valamit. A magam részéről én mindig maradtam az eredeti célomnál, a biológiai folyamat megértésének vágyánál.

– A kutatást mindig izgatottan, hatalmas szenvedéllyel végezte. Mi táplálja a lelkesedését?

– Csodálatos, amikor felismerjük, milyen lehetőség rejlik egy kutatás-

„Filmben sem szeretném látni, amit átéltek”

Szeressétek őket, a többi kialakul – erre biztatják a nevelőszülőket a ráti Szent Mihály Gyermekotthonban. S hogy ez valóban így legyen, ahhoz minden munkatárs és önkéntes is hozzájárul ebben a család típusú otthonban. „Nagy az Úristen hatalma. Ahol szeretetet vetnek, ott örömet aratnak. Itt átélhetjük a csodát: a gyerekek szinte Jézuskákká válnak, olyan sokat változnak tizennyolc éves korukig – fogalmaz Majnek Antal, a Munkácsi Egyházmegye nyugalmazott püspöke.

Csendesen indult a nap szombaton reggel a sárga színűre festett házban, az intézményhez tartozó egyik család otthonában. A gyerekek tudták, ma nem kell kipattanniuk az ágyból. Erkezésükkor Valéria, az anyuka már a konyhában tevékenykedett, kávézni hívott. Jó volt hallgatni őt otthona nyugalmában. Fél nyolc felé megjelent a legnagyobb fiú, Bogdán. Elővette a kenyeres zacskót, a vaját, és kezdte kenni a szeleteket. Vali szalámit és sajtot vágott, készültek a szendvicsek. Jurij ébredt következőnek, és nekilátott a főtt tojások tisztításának; nem ment könnyen, Krisztina, a tizenkét éves testvére segített neki. Aztán jöttek sorban a kicsik, Vitya, Jánik és Vova, szorosan egymás mellé kuporodtak a sarokpadra. Krisztina valamennyi testvére elé poharat tett, teát töltött nekik, s kezdetét vette a reggeli. A gyerekek először tartózkodóak voltak, de gyorsan felengedtek. Ették a szendvicset, nagy élvezettel fogyasztották a főtt tojást, és egymás szavába vágva meséltek. Panaszkodtak, hogy milyen sok tanár elment az iskolájukból. Bogdán osztályában tíz körüli a tanulók létszáma, de gyakran előfordul, hogy csak hárman vannak, sőt olyan is megtörténik, hogy csak egyedül ő ül ott az órán. Nagyon büszke arra, hogy a társai „osztálybírónak” választották. Bogdán jó tanuló, azért küldték a szomszéd falu iskolájába, mert ott erősebbnek ígérkezett a tanítás. A munkácsi magyar líceumba szeretne menni, tudja, hogy ehhez magától is sokat kell tanulnia. A kicsik a karácsonyra, farsangra tanult verseket szavalják, a hét éves Jánik két dalt is elénekel. Amikor befejezik a reggelit, mindenki elmossa a poharát, Krisztina letörli az asztalt. „Anyá, az orvosságom” – mondja egyikük. Néhányan elmaradtak a növekedésben, különböző vitaminokat kell szedniük. Aztán eszükbe jut, hogy szombat lévén takarítani kell. Gyorsan végeznek, nincs sok munka vele, mert szerdánként is rendet raknak. Jánik magával hív a szobájukba. Szép rend van, a három heverő – itt alszik Krisztina a két kisebb testvérel – gondosan beágyazva.

Míg a gyerekek felöltöznek a szombat délelőtti programra, Vali a naptárt mutatja: egész héten minden délután sok az elfoglaltság. A háború előtt gazdag kulturális és sportélet volt Rátón, zene, néptánc is... Ezt mind elveszítették. A magyar kormány támogatásával sikerült visszahozni valamit a hasznos elfoglaltságokból. Létrehozták a Tulipán tanodát, ahol néptáncot és zenét is tanítanak, és gyakran van kézműves-foglalkozás. A gyerekek mindegyike tanul valamilyen hangszeren: gitár, hegedű, dob és tangóharmonika van a családban. Hetente két alkalommal járnak a gyerekek hittanra, erre az otthonon belül nyílik lehetőség, hiszen több hitoktató is van a nevelőszülőkhöz közel.

Amikor mindenki elkészül, együtt indulunk a rehabilitációs központban tartott foglalkozásra. Az udvaron Majnek Antal püspökkel találkozunk. Megyéspüspökként 2003-ban ő kezdeményezte egy gyermekotthon létrehozását. Így született meg 2005-re a család típusú ráti otthon. Nyugalomában vonulása óta Antal atya a

faluban él, sokat foglalkozik a gyerekekkel. Amint meglátják a kicsik, azonnal körülveszik. Arca elárulja, mennyire szeret köztük lenni. Viszi

őket kirándulni, gombászni, télen Ungváron korbolyáznak, nyáron a tavakat keresik fel. De előfordul olyan is, hogy összeszedik a szemetet a faluban. „Ezért mindig kapunk valamit Antal atyától” – magyarázza Bogdán.

Az udvaron álló kétszintes, színesre festett házak – a családok otthonai – között sétálunk át a rehabilitációs központba. Az Ungvári járásban ez az egyetlen kifejezetten gyermekrehabilitációra szakosodott intézmény. 2018 óta itt fizikai és pszichés rehabilitáció is a gyerekek rendelkezésére áll. Az otthon vezetői és dolgozói érzékelték, kevés az, hogy szeretik őket, ételről, ruháról, szállásról gondoskodnak számukra. Azért hozták létre a rehabilitációs központot, hogy különböző terápiákat, fejlesztő foglalkozásokat biztosítsanak nevelőjeiknek és a térségben élő gyermekeknek. „Filmben sem szeretném látni, amit ezek a gyerekek átéltek” – mondja Bíró Mária. Férjével, Árpáddal 2004-ben ők kapták Majnek püspöktől a megbízást az otthon kivitelezésére és vezetésére. Árpád halála után Mária folytatta a munkát. Biztató, hogy fia, Péter a családjával hazatelepült Írországból, és átvette az otthon vezetését.

Mialatt a gyerekek részt vesznek a foglalkozásokon, van időnk beszélgetni Máriával és fiával. Elmondják, hogy az otthonba kerülő gyerekek ukrán anyanyelvűek. Általában egy év alatt megtanulják a magyart, de egymás között időnként ukránul beszélnek. Péter hozzátézi: tizennyolc éves korukra magyarrá válnak. Ezt mutatja annak a tizenkilenc fiatalnak a sorsa, akik itt nőttek fel.

2006-ban kezdte meg életét az első család a gyermekotthonban. Máig öt család vállalt részt ebben a küldetés-

ben. A nevelőszülőkhöz keresztyén házaspárok, akik saját gyermekeikkel együtt állnak a befogadott gyermekek szolgálatába. A nevelőszülőkhöz számára az

keknek, édesanyaként és édesapaként viszonyulnak hozzájuk, de emellett bizony szükség van a szaktudásra és a lelki támaszra is. Majnek Antal atya és havonta egy alkalommal egy mentálhigiénés szakember is a segítségükre van. „Mi magunk is rendszeresen megbeszélünk együtt minden problémát. A szülők nyitottak, bátran szólnak, ha bármi gond adódik. Bevalom, mindig félttem őket, hogy rámegy a házasságuk erre a szolgálatra, amitől minden családtagnak megváltozik az élete. A szülőké azért, mert hirtelen háromszor annyi gyermekük lesz, a saját gyerekeiké azért, mert sok új testvért kapnak, a befogadott gyermekeké pedig azért is, mert új családba kerülnek. Nagy a szülők felelőssége, emberi sorsok múlnak egy-egy döntésükön. A nevelt gyermekeknek nehéz a természetük, terhelt az idegrendszerük, csak tapasztalt és türelmes anyuka és apuka tudja megérteni a helyzetüket” – mondja Mária.

A kezdetek óta eltelt évek alatt azonban még egyetlen nevelőszülő-páros sem adta fel. A második családból nőnek ki most a gyerekek – az intézmény-

nen a faluból. Azt néztük, milyen a kapcsolatuk a Jóistennel, egymással, és hogyan nevelik a saját gyerekeiket. Ha látjuk, hogy ez a három működik, akkor merjük meghívni őket erre a szolgálatra” – mutatja be a nevelőszülővé válás útját Mária. A munkatársak mindenben a szülők mellett állnak, segítenek nekik. „A nevelőszülőkhöz nem szakemberek; szeretetet, gondoskodást tudnak adni a gyere-

keknek, édesanyaként és édesapaként viszonyulnak hozzájuk, de emellett bizony szükség van a szaktudásra és a lelki támaszra is. Majnek Antal atya és havonta egy alkalommal egy mentálhigiénés szakember is a segítségükre van. „Mi magunk is rendszeresen megbeszélünk együtt minden problémát. A szülők nyitottak, bátran szólnak, ha bármi gond adódik. Bevalom, mindig félttem őket, hogy rámegy a házasságuk erre a szolgálatra, amitől minden családtagnak megváltozik az élete. A szülőké azért, mert hirtelen háromszor annyi gyermekük lesz, a saját gyerekeiké azért, mert sok új testvért kapnak, a befogadott gyermekeké pedig azért is, mert új családba kerülnek. Nagy a szülők felelőssége, emberi sorsok múlnak egy-egy döntésükön. A nevelt gyermekeknek nehéz a természetük, terhelt az idegrendszerük, csak tapasztalt és türelmes anyuka és apuka tudja megérteni a helyzetüket” – mondja Mária.

A kezdetek óta eltelt évek alatt azonban még egyetlen nevelőszülő-páros sem adta fel. A második családból nőnek ki most a gyerekek – az intézmény-

ben tizennyolc éves korukig, illetve nappali tagozatos tanulmányaik befejezéséig maradhatnak. Az ő nevelőszüleikről mondja Mária: „Ők be fogják fejezni, új gyerekeket már nem fogadnak. Huszonegy óras szolgálatban voltak vagy két évtizeden át. Megértem, hogy elég volt nekik. Fiatalkorukból sokat ideáldoztak” – magyarázza.

A Szent Mihály Gyermekotthon nevelői részben állami árvaházakból,

részben közvetlenül a gyermeknevelésre képtelenné vagy alkalmatlanná vált családokból kerülnek ki. Ukrajnában csak súlyos okból emelnek ki gyermeket a családból, a szegénység nem indok erre. „Nehéz sorsú gyerekek ők mindannyian, bántalmazás, tragédiák vannak mögöttük. Az egyik házukban öt olyan testvér lakik, akiknek a szemük láttára ölte meg az apukájuk az anyukájukat. Sok év kellett hozzá, hogy feldolgozzák a történeteket. A Valikáéknál élő hat testvér szüleirol keveset tudunk. Hármukat én tanítom hittanra, ott megnyíltak. Borzasztó dolgokat meséltek. Bogdán mutatta a tenyerét, reszelős a bőre. Amikor rosszak voltak, oda kellett tartaniuk a kezüket a gázláng fölé, addig, amíg a szülő azt nem mondta, hogy elvehetik. Az ötödik helyről kerültek hozzánk” – meséli Mária.

Ők találtak otthonra a sárga színű házban. A szülők, Valéria és Sándor 2021-ben köteleződték el a nevelőszülőség mellett. Három saját gyerekkel érkeztek, és hat testvért fogadtak be. Délben megyünk vissza hozzájuk, már ismerősként vesznek körül minket a gyerekek. Egyszerre kér figyelmet mindegyik, miközben Valival beszélgetni próbálunk. A faluban élő házaspár hosszú gondolkodás után vállalkozott arra, hogy befogadós családdá váljon. Három fiuk volt, s remélték, a neveltek között lányok is lesznek. Végül öt fiú és egy lány került hozzájuk. Sándorék gazdálkodók voltak, és ma is gazdálkodnak, ha kisebb mértékben is. „A kicsikkel sok a feladat, és a két nagyfiunk elköltözése óta nincs segítségünk” – mondja Vali. Így több tehenet el kellett adniuk, ma már csak egy van. S mellette disznó, kecske, nyulak, tyúkok. Gabonát is természetesen. Vali szeme könnybe lábad, amikor a huszonegy éves Attiláról és a tizenkilenc éves Markoszról mesél. Mindkettőjüknek menniük kellett, Magyarországon élnek. Attila autószerelőnek tanult, ő már gyárban dolgozik Jászberényben, Markosz pedig mezőgazdasági sakkközépiskolában tanul Mátészalkán. Több mint egy éve nem jöhetett haza, ez nekik és a szüleiknek is kínzó fájdalom. A két fiú teljesen egyedül van az idegen környezetben, a kisebbik a kollégiumban teljesen magára marad a hétvégékre, amikor a társai hazamennek. Nemcsak a szüleiktől és az otthonától szakította el a háború, hanem az állatok, a növények gondozásától, a művészi fadaragástól is, azoktól a tevékenységektől, amelyekben nagy örömet lelte. Az ünnepek különösen magányosak a fiúk számára. Karácsonykor Valiék meglepték Markoszt. Éjjel egykor indultak a vonallal, végigutazták az éjszakát, s a reggeli misén már együtt voltak a fiukkal. De ezt a megpróbáltatást csak nagyon ritkán tudják vállalni. Az édesanya minden szavából érződik, mennyire fáj neki ez a helyzet. Teszi a dolgát, mindig a napi feladatokat látja maga előtt. Szeretettel fordul a gyerekek felé, vezeti a háztartást. Amikor délben megérkezik a férje, Sándor, derűt hoz a házba. Jó a körükben lenni, jó olyan embereket látni, akiket egy pillanatra sem látszik, hogy áldozatot vállalniuk, olyan természetességgel és szeretettel élnek. Igen, szeretnek, és a többi kialakul... Imádkozunk azért, hogy újra együtt lehessen a nagycsalád, s hogy akik vetettek, örömet arassanak!

Trautwein Éva
Fotó: Merényi Zita

„Köszönöm, hogy kirakhattalak”

A csodálatos történetű Lupita, azaz a Guadalupei Szűzanya üvegmozaik képét készítette el Kiss Viktória, az érdi Szent Szűz, az Egyház anyja Plébánia egyházközségének egyik tagja. Munkáját a daganatos betegek gyógyulásáért ajánlotta fel. A templom belső falán elhelyezett alkotást március 3-án, a reggeli szentmisén áldotta meg Mojzer György plébános.

„Mindig vonzott az üveg napfényben tündöklő csillogása és a templomok ablakainak sejtelmes fénye” – tekint vissza gyerekkorára Kiss Viktória, aki már nagyon korán érdeklődni kezdett a kézműveskedés iránt. Különösen a mozaiktechnika ragadta magával. Harminc évvel ezelőtt, amikor általános iskolába járt, még nem volt elérhető a művész- és hobbikellékek mai gazdag választéka, de sötét és világos sörösüvegek, a technikaórán használt folyékony ragasztó és egy kalapács segítségével elkészítette élete első mozaikképét.

Viki az alkotásban teljesedett ki. Fiatalon nem bulizni járt, hanem cserkészkedett a városmajori plébánián, mellette pedig folyamatosan alkotott valamit. Minden technikát autodidakta módon sajátította el. „Gobelinképeket készítettem, varrogattam nagymamám mellett, megtanultam kötni és horgolni.” Pár évvel később, amikor a hobbikellékes boltok megjelentek Magyarországon, megismerkedett az üvegfestéssel és a decoupage (dekupázs) technikával. Első kislánya születésére patchwork takarók varrásával készült, feldíszítette a gyerekszobát. „Mindig fontos volt nekem, hogy valami maradandót alkossak, nyomot hagyjak a világban” – meséli.

Az üvegmozaikkal tizenkét évvel ezelőtt került kapcsolatba. Családtagjainak készített ajándékai akkora sikert arattak, hogy elterjedt a hírük, és egyre többen kérték, készítsen nekik is mozaikképeket, dísz tárgyakat. Végül egy üvegmozaik-nagykereskedésben helyezkedett el, így a hobbija a munkájává vált, amelyben az őt alkalmazó cégnek köszönhetően azóta is folyamatosan fejlődhet, kiteljesedhet. Viki ma már oktatja is az üvegmozaikozást, szívesen tart workshopokat például anya-lánya párosoknak, hiszen ő is nagyon szeret a lányaival közösen alkotni. „Ahogyan egy költő versben fogalmazza meg az érzéseit, egy festő pedig lefesti, én ezekben az üvegmozaik képekben helyezem el az emlékeimet.”

Vikiék három évvel ezelőtt költöztek Érdre. „Véletlenül akadtunk rá erre a kis templomra, ahol aztán Gyuri atya kedvessége megragadott bennünket” – meséli. Mojzer György plébános éppen anyai idős, mint az Érd Tusculanum elnevezésű városrészében található, Mária, az Egyház

anyja tiszteletére felszentelt templom, ahol kilenc éve szolgál. Gyuri atya 1966-ban született Budapesten, de születésének körülményeiről és szülei kilétéről a mai napig semmit sem tud. A bepólyált újszülöttre ugyanis karácsony előtt egy padon találtak rá járókelők, így a kisfiú gyermekotthonba került Pomázra, ahol ötéves koráig nevelkedett. Ekkor csoda történt az életében: egy nap belépett az otthon kapuján egy házaspár. Egy kislányt szerettek volna örökbe fogadni, de a kisfiúval tértek haza. Ő ugyanis, amikor meglátta a házaspárt, felkiáltott: „Megjöttek az én szüleim!” Ennyi elég is volt ahhoz, hogy a szívükbe zárják és magukhoz vegyék a gyermeket. A kisfiú zökkenőmentesen illeszkedett be a családba, mintha csak mindig is hozzájuk tartozott volna. Ezért hatalmas törést jelentett az életében, amikor húszéves korában egyik napról a másikra elveszítette az őt felnevelő anyát. „Mádszor lettem árva” – mondja, de nem szeretné, hogy sajnálják, ezért ritkán mesél életének erről a fájdal-

Tavaly ősszel Viki és férje meghívták magukhoz Gyuri atyát, hogy megáldja az otthonukat. A házba lépve az atya szembe találta magát Viki üvegmozaik alkotásaival. Egy emléket idéztek fel benne kispap korából: az esztergomi Mindszenty Általános Iskola bejáratánál a Guadalupei Szűzanya mozaikképe fogadta a látogatókat, ami szeminaristaként nagyon megragadta. A Mária-kegyhelyeket Gyuri atya virágos mezőhöz hasonlította. Mindegyik virág felénk ragyog, mindegyik a maga nemében szép, és Isten jelenlétét, gondviselését sugározza. S ahogy a virágok között is van, amelyiknek az illatát jobban szeretjük, ami számunkra a legszebb, ugyanígy a Szűzanya-ábrázolások között is lehet olyan, amely különösen kedves a szívünknek. Amikor Gyuri atya ezt elmesélte, Viki úgy érezte, szeretné elkészíteni neki a Guadalupei Szűzanya – a mexikói nép nyelvén Lupita – mozaikképét. Ez az érzés még inkább megerősödött benne, amikor megismerte a mexikói jelenés történetét.

1531 decemberében egy megkeresztelt indiánnak – aki a keresztiségben a Juan Diego nevet kapta – megjelent a Szűzanya. A ragyogó nőalak Isten Anyjaként mutatkozott be, és egy képet hagyott maga után, amely csodálatos módon jelent meg a férfi köpenyén, amikor az a Szűzanya kérésének megfelelően frissen szedett virágokat vitt benne a püspöknek a jelenés hitelességének bizonyítására. A mindmáig épen maradt ruhadarabot és a kegyképet zarándokok milliói látogatják évente a jelenés helyén felépült guadalupei bazilikában. Az indiánköpenyben lévő kép a lehajtott fejű, imára kulcsolt kezű, dicsfénynyel övezett, félholdon álló Szűzet ábrázolja. A félholdat angyalok tartják. A Guadalupei Szűzanyát 1737-ben Mexikó, 1910-ben Amerika, 1935-ben a Fülöp-szigetek védőszentjévé nyilvánították. Juan Diegót Szent II. János Pál pápa 2002-ben szentté avatta, és a Guadalupei Boldogságos Szűz Mária ünnepét az egész Egyház számára elrendelte. Ünnepe napja december 12-e. (Forrás: Magyar Kurír)

A történet nagyon megérintette Vikit, és hamarosan munkához látott.

„Kihívás volt számomra, hogy elkészítem” – mondja. A részletgazdag, 125 × 72 centiméteres kép körülbelül nyolcvan munkaóra alatt készült el; Viki a kép felnagyított másolata alapján dolgozott. „Egy üvegmozaik kocka 2 × 2 centiméter méretű, amit sokszor három-négy részre törtem törőfogóval, egyesével szabva és helyezve a megfelelő helyre. Lupita arca és keze síküvegből készült, apró da-

rabokból, kirakásuk hat, illetve négy órába telt.”

Miközben a képen dolgozott, Viki magasságokat és mélységeket is megélt. Előfordult, hogy szinte szárnyalt, észre sem vette, hogy órák óta megállás nélkül rakja a mozaikdarabkákat, máskor viszont annyira kimerítőnek találta a munkát, hogy elgondolkodott, miért is vállalkozott rá. „Volt, hogy azt éreztem, megtisztultam bűneimtől, és potyogtak a könnyeim, miközben a mozaikszemeket raskogattam, de az is megtörtént, hogy a csudába kívántam az egészet.” Miközben a munkával küszködött, egy családtagja jutott eszébe, akinek rosszindulatú daganatos betegségét éppen az idő tájt diagnosztizáltak. Akkor fogalmazódott meg benne,

ajánlást. A kép pont akkor készült el, amikor az egyházközségben a betegek szentségének felvételére készültek. Viki azt meséli, amikor befejezte a munkát, megsimogatta a mozaikból kirakott arcot, és így búcsúzott tőle: „Köszönöm, hogy kirakhattalak.” A képet elhelyezték a templomban, és a március 3-ai szentmisén, a betegek szentségének felvételekor mutatták be; ekkor áldotta meg Gyuri atya. Az ünnepi esemény éppen a Viki születésnapját követő napon történt. Úgy érzi, élete legszebb ajándékát kapta ezzel.

„Semmitől se ijedj meg, semmi miatt ne aggódj, semmi se szomorítsa el arcodat és szívedet! Ne félj se gondtól, se fájdalomtól! Hát nem vagyok itt én, a te Anyád? Nem tartalak-e karjaim oltalmában? Nem állsz talán az árnyékomban, a védelmem alatt?” A Szűzanya szavai, melyeket közel ötszáz évvel ezelőtt Juan Diegóhoz intézett, ma is érvényesek, hozzánk is szólnak. Van édesanyánk! – üzeni minden Mária-jelenés a világon, üzeni Gyuri atya története és élete, s üzeni a számtalan csodás imameghallgatás, amelyekről olvashatunk, hallhatunk. A Szűzanya közbenjár értünk, bizalommal fordulhatunk hozzá szenvedésben, fájdalomban, életünk nehézségei közepette. Mert – az evangélium tanúsága szerint – Máriának mindannyian gyermekei vagyunk: Jézus Krisztustól kaptuk őt ajándékba. „Jézus keresztje alatt ott

állt anyja, anyjának nővére, Mária, aki Kleofás felesége volt és Mária Magdolna. Amikor Jézus látta, hogy ott áll az anyja és szeretett tanítványa, így szólt anyjához: »Asszony, nézd, a fiad!« Aztán a tanítványhoz fordult: »Nézd, az anyád!« Attól az órától fogva házába fogadta a tanítvány.” (Jn 19, 25–27)

Szendéné Kiss Nóra
Fotó: Merényi Zita

Szeretkonyha

Engli Antal az egyéves tiszaujlaki karitásról

Kárpátalján működik a születésnapos jótékonyági szervezet: egy vállalkozó kedvű férfi, a felesége, az anyukája és a szomszéd néni – ők alkotják az egy évvel ezelőtt alakult Tiszaujlaki Szent Ferenc Karitást. A nagymama konyhájában főztek először huszonhét, most már százharminckét rászoruló emberre, és ha újabb jóakarók segítségével sikerül felújítaniuk az adományból vásárolt házat, akkor háromszázra főznek majd. Engli Antal jogászként végzett, házasságban, kétgyermekes édesapa. A magyar határ mellett fekvő Tiszaujlakon él a család, ahol ferences papok szolgálnak, általuk került közel hozzá a ferences lelkiség. Tettre kész ember, akiből természetes módon árad a segíteni akarás, és maga köré tud gyűjteni olyanokat, akik támogatják a terveit. Ez utóbbiakból sok van, mert ahogy figyeli a kárpátaljai község lakóit, az elszegényedést, a munkahelyek hiányát, a menekültek nehéz sorsát, mindig új és új ötlete támad, amelyekkel jobbá tehetné az emberek életét.

– Mikor született meg Önben a gondolat, hogy főzzenek a rászorulóknak?

– Amikor kitört a háború, rengeteg adomány érkezett Magyarországról, Romániából, Ausztriából. A Jóistennek köszönhetően közelebbi ismeretségbe kerültem György Alfréd kamillianus tartományfőnökkel, aki megkért, hogy kísérjem el a kárpátaljai útján. Egy héttel később újra jött, akkor az egyik néni kérdezte tőle, van-e megint egykilós kávéja, amit a múltkor hozott. Furcsa volt, hogy már el is fogyott az a sok kávé, és kiderült, eladta az adományt itálért. Gondoltuk, ez így nem jó, hiszen nem lakik jól a család, a gyerekek. Adjunk inkább meleg ételt! De hol főzzük meg? Ott volt a nagymamám régi háza, ő már meghalt; az anyukám háza mellett lakott, mi pedig szemben vele. Volt az épületben egy hat négyzetméteres konyha, amit kicsit kipofoztunk, és elkezdtünk főzni huszonhét embernek. Ma már százharminckét adag ételt készítünk.

– Ki vállalta ezt a nem könnyű feladatot?

– A hatvanhét éves, nyugdíjas anyukám kezdte el és a hatvanöt éves szomszéd néni. A feleségem a logisztika, a bevásárlás. Szereztünk gázzásmolyokat, hogy ne kelljen magáról leemelni a nagy edényeket: hetvenliteres lábasban főzik a levest, százliteresben a köretet. Jelenleg is mi négyen csináljuk az egészet: feleségem, édesanyám, a szomszéd néni és én. Amikor nem volt áram, kaptunk egy harminc kilowattos áramfejlesztőt. Vettem elemes lámpákat, végigraktuk velük a konyhát, hiszen hajnali négykor kell kezdeni a főzést, hogy fél kilencre készen legyen. Minőségi ételt készítünk, nem olyan levest, amiben alig úszkál valami, mert az emberek méltóságára vigyázni kell. Hétfőn, szerdán és pénteken kapnak egy négyezerötvenötöt grammos főételt, húst, májat, gombát körettel, pénteken bőséget, és fél liter levest. Az időseknek ez bőven elég két napra. Tavaly húsvétra az egyedülállóknak készítettünk tálat, idén is tervezzük: franciasaláta, sonka, kolbász, főtt tojás, hagymaszál volt benne. Idén is mindenki kap egy húsvéti kalácsot, pászkát, rendeltem már kétszáz darabot. Mezőváriban egy pékségben baráti alapon elkészítik, mi csak az alapanyagot adjuk.

– Hogyan találták meg a rászorulókat? Kiket támogatnak?

– Az első huszonhét embert mi kerestük meg. Alacsonyak a nyugdíjak, ezért az ellátottaink között van olyan néni is, aki az iskola igazgatója volt több mint harminc éven át; közéjük tartozik a volt polgármester is, aki daganatos betegségből gyógyul, és egy hetvenéves tanárnő, aki negyven évig tanított Magyarországon, őt nyelven beszél. Két évvel ezelőtt még el sem fogadták volna az ételt. A fiatalok

közül sokan kimentek, előregszik a társadalom. Adunk ételt az időseknek, de a nyolcvanöt éves anyuka ötvenéves fiának is, hiszen az anyuka inkább a gyerekének adja, ha az nem kap, és akkor ő éhen marad. Vannak nagycsaládok is, jórészt romák, olykor nyolc gyerekkel. Mi egyformán adunk mindenkinek, az igazgatónak és a nagycsaládnak is.

– Személyesen ismer mindenkit?

– Igen. Eleinte magam hordtam ki az ebédet, az két-három órás program volt, mert mindenki szeret beszélgetni is. A munkácsi Karitászszegetésével egy idő után tudtunk gyógyszer-hozzájárulást is adni. Emlékszem, egy néni elmondta, milyen gyógyszer kell, kértem, hozza majd a blokkot... „Jaj, aranyos, nem vennéd meg?” – kérdezte. Akkor lementem a patikába, megvettem. Mindenkit meg kell hallgatni, senki ne érezze megsértve magát, maradjon meg a méltósága, akár nagycsaládos szegény ember, akár igazgató. Kértem is, ne nevezze senki ingyenkonyhának, mert ez sze-

retetkonyha! Hiszen ők ugyanolyan emberek, mint mi.

– Hogyan lett az első gesztusból karitászszegetés?

– A környékünkön csak Nagyszőlősen és Beregszászon működik Karitás, és elgondolkodtam: miért ne lehetne itt is? Beszéltem erről a ferences Jónás atyával. Hivatalossá szeretnénk volna tenni, ezért elmentünk Lucsok Miklós püspökhöz; vittem fotókat, meséltünk a helyi rászorulókról, a belső menekültekről. Rábólintott, és sok utánajárással végül hivatalosan megalakult a Tiszaujlaki Szent Ferenc Karitás, amely áprilisban lesz egyéves. A magyar Karitás nagyon sokat segített: Écsy Gábor igazgató többször járt is itt személyesen. Segítenek a kamillianusok Frédi atya személyében, vagy a magyarországi ferencesek, a Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány. Nem szegény kért, nem magamnak kérek, hanem másoknak. De bízom abban, hogy eljön az idő, amikor majd mi tudunk

segíteni más rászoruló országoknak. És úgy érzem, Kárpátalja előbb-utóbb fel fog virágozni: szép hely hegyekkel, folyókkal, még a háború idején is érkeznek turisták Belső-Ukrajnából, a nagyvárosokból.

– Miután hivatalos karitászszegeté alakultak, még nagyobb tervek szöttek. Melyek ezek?

– Májusban mondtam a feleségemnek, hogy kellene egy ház a Karitásnak, de ő nem hitte, hogy valaki

csak szállást kapnak az ott élők, ételt nem. Van, aki villanyrezsón főz a szobában, de tudunk olyan öregekről, akik kekszen és teán élnek. Szeretnék majd főzni nekik is; írtam a kijeji Karitásnak, javasoltam, hogy őket is támogassák. Kaptunk egy mosó- és egy szárítógépet: ha elkészül a ház, szociális mosoda is elfér benne. Tervezek még közösségi teret napközi ellátással; reggel elhozuk a nyugdíjasokat, akik így melegebben, társaságban lesznek, esznek-isznak, akár téstát is gyúrhatnak az ebédhez, de lehet vérnyomás- és vércukormérés is... Jöhetne fodrász és manikűrös, a nénieknek egy hónapban egyszer megcsinálhatják a haját, a körmeit. A felső szinten lesznek vendégszobák és egy iroda, mert ez utóbbi most nálunk van, otthon, a gyerekszobában. Ha a Jóisten áldása van rajta, majd ő elintézi, hogy összejöjjen a felújításhoz szükséges összeg. Ha azt nézzük, mekkora pénzeket költenek el emberek butaságokra, akkor nem is sok az az ötvenmillió. Nagyon sok embert tudnánk támogatni vele, és nem utolsósorban öt-hat embernek lenne munkahelye, ha kevés fizetéssel is.

– Mi a helyzet Kárpátalján a férfakkal? Valóban sokakat visznek el a háborúba?

– Nagyon sokan kapnak behívót. Amikor jött dolgozni az ablakos az új házhoz, előtte felhívott, hogy állnak-e az úton katonák, akik igazoltatnak. Mert ha valaki kapott már behívót, benne van a rendszerben, és ha igazoltatják, akkor már viszik is. A férfiak félnek az utcán járkalni. Egy néni mesélte, hogy a fia két éve nem ment el Újlakról, nem meri elhagyni a települést. Internetes csoportokban jelzik egymásnak az emberek, hol posztolnak a katonák, igyekeznek kikerülni őket; de vannak éjjel-nappal működő posztok is, amiket nem lehet kikerülni. Én személyesen nem láttam olyat, hogy valakit betuszkolnak az autóba, de mások már meséltek róla.

– Ismert olyanokat, akik elestek a háborúban?

– Vannak, akik korábban a határon szolgáltak, és elvitték őket. Nekik névre szóló csomagokat küldtünk. Az

egyik férfi, akinek három-négy éves kislánya van, odalett. Hivatásos határőr volt, be kellett vonulnia. Tudjuk, hogy sokan halnak meg; mindenki valakinek a gyereke vagy az apja, egyetlen odavesző élet is sok. Mégis más, ha nem ismered, és más, ha olyan vész oda, akit ismertél. Sokakat eltűntnek nyilvánítottak, a többségük biztosan nem él már. Tömegsírok vannak, nem foglalkoznak a halottakkal. Hiába szépítjük, ez egy háború, még akkor is, ha mi csak annyiban éljük át, hogy a férfiaknak bujkálniuk kell.

– A Kelet-Ukrajnából érkezett menekültek hogyan élnek, milyen terveik vannak?

– Donyeck, Harkiv környékéről jöttek, ahol a legrosszabb a helyzet. Főleg idősek, akik nem tudják, hová menjenek. A fiatalok nagy része külföldre indult. Mesélte egy néni, hogy volt lakásuk, autójuk, mindenük, és földönfutóvá lettek. Egy ötven körüli hölgyet kérdeztem, négyen vannak egy kis szobában, emeleten ágyakon alszanak. Nem hiszi, hogy kellene valakinek külföldön a hetvenöt éves szüleivel együtt. Volt házuk, az öregeknek lakásuk, de nem maradt semmijük. Sokan belefásultak ebbe, nem gondolkodnak azon, hogyan lesz holnap. Remélem, bővül a kör, és később nekik is tudunk majd főzni.

– Hogyan készülnek a húsvétra a Karitásban, a helyi katolikus templomban?

– Idén is adunk húsvéti tálat, kalácsot, ételmiszer-csomagot, tisztítószereket. Nálunk is van ételszentelés, nem csak az ortodoxoknál – ők éjszakai misére mennek, hajnalban indulnak haza, akkor van az ételek megáldása. Hozzánk hetven-nyolcvan ember jár templomba egy átlagos vasárnapon, húsvétvasárnap háromszáz-háromszázötven. Régen nagy kosarakban egész disznólábakat hoztak az emberek, most inkább egy kis sonka, kolbász van benne, vajból báránnyát formáznak, tesznek a kosárba tormát, sót, díszes üvegből borbort, a dugót kihúzzák belőle, hogy biztosan meg legyen szentelve. Kitakarják az ételeket, hogy átjárja őket a tömjénfüst. Az emberek szeretik ezt a hagyományt. Ha nem esik az eső, a templom kertjében gyűlnek össze, ha rossz az idő, akkor bent.

Thullner Zsuzsanna
Fotó: Merényi Zita

Minden megkeresztelt ember egy misszió

Interjú Tete Remis verbita szerzetessel

A Pápai Missziós Művek (PMM) magánkezdeményezésből született a világmiszió támogatására. Ma az Evangelizáció Dikasztériuma alá tartozik, és minden országban, ahol jelen van, az egyetemes Egyház küldetését is szolgálja. Tete Remis verbita szerzetessel, a magyarországi iroda igazgatójával beszélgettünk a PMM munkájáról és a feltámadt Krisztus hirdetéséről a mai világban.

– A Pápai Missziós Művek több mint száz évvel ezelőtt kapott pápai jóváhagyást, sőt, egyik ágának, a Hitterjesztés Művének története immár kétszáz évre nyúlik vissza. Milyen küldetése van a PMM-nek a 21. században?

– A Pápai Missziós Művek az Evangelizáció Dikasztériuma alá tartozik, tehát a mindenkor pápai missziós ügyét képviseli és erősíti meg helyi és világszinten egyaránt. Éz ma is ugyanolyan fontos, mint a kezdetekkor volt. Napjainkban is vannak olyan helyek, ahol az evangélium még nem jutott el az emberekhez. Ma is létesülnek új egyházmegyék, plébániák, sokszor éppen a szegény országokban. Ennek pedig nemcsak lelki, hanem anyagi feltételei is vannak, amit szintén támogat a PMM.

– Magyarországon mi a PMM feladata?

– Az, hogy felébressze az emberekben a missziós tudatot, valamint támogassa az evangelizációt. Itt is vannak, akik a szívükön viselik a PMM munkáját, és ez nagy segítség az egész Egyház számára. Magyarországon a PMM-en keresztül világszerte több egyházmegye támogatója, azoknak az adományoknak köszönhetően, amik missziós vasárnapi gyűjtésekből befolynak. Hálás vagyok, mert a magyar emberek a számos nehézség ellenére nagylelkűek, és támogatják a missziót. Emellett pedig vannak, akik imádkoznak is a misszióért, ami ugyanolyan fontos, mint az anyagi támogatás. Nagy szükség van arra, hogy a Szentlélek vezetését kérjük a helyi és a világmiszió számára. Ezúton is szeretném megköszönni mindenkinek az anyagi és a lelki támogatást.

– Néhány hónapja a PMM magyarországi irodájának igazgatója. Milyen főbb célkitűzései vannak?

– Szeptemberben vettem át az irodát Benvin Sebastian SVD atyától, aki tizenhat évig volt igazgató. Az első időszakban tanulmányoztam az iroda működését, feladatait, és bizonyos fokig még most is ebben a tanulási folyamatban vagyok benne.

Négy ágazata van a PMM-nek. A Hitterjesztés Műve a missziós tudat megerősítésével foglalkozik. Az egyik cél, hogy az egyházmegyét felkeresve – a helyi püspökökkel egyeztetve – személyesen megszólítsuk az embereket, és felébresszük a hívekben a missziós lelkiületet. Buzdítani szeretnénk őket arra, hogy hozzanak létre missziós közösségeket, legyenek részei a misszióknak, hiszen az nem csak a papok, püspökök feladata.

A másik ágazat a Szent Gyermekség Műve, amely tizenöt évvel ezelőtt alakult újra Magyarországon. Jelenleg tizenöt missziós gyermekcsoport működik az országban, amelyek animátorok közreműködésével tevékenykednek. Az a vágyam, hogy minél több ilyen közösséget hozunk létre az egyházmegyéken, plébániákon és katolikus iskolákon keresztül. Hiszen a missziós tudat fejlődése kicsi korban kezdődik. Nagyon sok múlik azon, hogyan neveljük a gyerekeket. Ez természetesen a szülőktől is függ, és a nehézség éppen az, hogy sokan nem mutatják meg a gyerekeiknek, mennyire fontos a hitélet. A gyerek a példából jobban tanul, mint a szavakból, és a mai fiatalok számára nagyon hiányoznak a jó példák. Emiatt senkit nem kell hibáztatni, de fontos észrevennünk ezt, és nekünk kell példává válnunk.

A Szent Péter Apostol Műve egyik feladata a fiatalok buzdítása arra, hogy merjenek igent mondani Isten meghívására.

Ezen az ágazaton keresztül igyekszünk megszólítani az ifjúságot, hogy jöjjenek előre, vállalják fel az Egyház, a misszió ügyét. A Szent Péter Apostol Műve másik feladata pedig a papképzés lelki és anyagi támogatása. Vannak olyan országok, ahol születnek hivatások, de nincs pénz a képzésre, a helyi egyház nem tudja iskoláztatni a növendékeket, vagy akár fenntartani a szemináriumokat.

A PMM negyedik ágazata a Missziós Unió, amelyhez papok és szerzetesek csatlakoznak, akik imádkoznak az evangelizációért, és maguk is képviselik a misszió ügyét. A célom, hogy kreatívan megszólítsuk a különböző korosztályokat, a papokat és a világi híveket egyaránt, és buzdítsuk őket, hogy átérezzék, a misszió minden megkeresztelt embernek feladata.

– Mit jelent az, hogy meg kell erősíteni a missziós tudatot?

– A II. Vatikáni Zsinat A dogmatisztikus dekrétuma úgy fogalmaz: az Egyház missziós

természetű. Ilyen értelemben minden megkeresztelt ember maga egy misszió. Keresztényként nem csak azt kell nézmem, hogy mit tesz értem az Egyház, és nem csak az a kötelességem, hogy vasárnap elmenjek templomba. Fel kell tennem a kérdést: én magam mivel tudok hozzájárulni az Egyházhhoz? Ez pedig a missziós tudatból ered. Ezt szeretnénk felébresszteni az emberekben; rámutatni arra, hogy megkereszteltként mindannyiunknak missziós küldetésünk van.

– A misszió tehát az Egyház lényegéhez tartozik. Ez a feladat sohasem változik, mégis mindig szükség van a megújulásra. Mi ennek a módja?

– Az Egyház több mint kétezer éve létezik. A történelem során követett el hibákat, bűnöket, történetek félreértések, de mindig merre felismerni, ha rossz irányba ment, merre megvizsgálni, hogy ami történik, az jó-e, és merre meglátni, ha megújulásra van szüksége. Az Egyház azért is képes sikeresen járni az útját, mert állandóan figyel az idők jeleire. Változik a világ, változnak az emberek, s mivel az Egyház az emberek között létezik, ezért maga is változik – a hitet megtartva, de új módszereket al-

misszió világnapját, ami október utolsó előtti vasárnapja. Szoktuk mondani, hogy október a misszió hónapja, de szeretnénk, ha a misszió nemcsak egy hónapig lenne ott az emberek tudatában, hanem egész évben. Az idei világnapra Ferenc pápa már kiadta az üzenetét. Az ideai központi téma: „Menjetek, akit csak találtok, hívjátok meg a menyegzőre” (Mt 22,9). Ferenc pápa buzdít, hogy merjünk kilépni, és meghívni az embereket a menyegzőre, az Egyházba. Nagy feladat ez.

Emilio Nappa érsek, a PMM elnöke is itt járt, és minden nemzeti iroda igazgatójának megköszönte a munkáját. Köszönetet mondott a helyi püspököknek is, hogy együttműködnek, és támogatják a missziót.

– Európa és benne Magyarországon vajon vajon új evangélicizációról szoktunk beszélni. Ez talán nehezebb, mint az elsődleges misszió.

– Magam is sokat foglalkoztam ezzel a kérdéssel. Szülőházamban, Indiában sokkal több az élet a közösségekben, a gyerekek és a felnőttek egyaránt várják, hogy mikor mehetnek legközelebb a plébániára programokra, találkozókra. Indiában az emberek közösen ünnepelnek és tesznek tanúságot. Magyarországon azt látom, hogy mi – már több mint tíz éve élek itt, én is ide tartozom – kicsit elfáradtunk a hitéletünkben. Megvalljuk a kereszténységünk, megteszük a hitéletbeli kötelességeinket, de úgy érezhetjük, mindez unalmassá vált.

Miért van ez? Ha nagyon sokáig ugyanazt tesszük, ha nincs semmi újdonság, akkor unatkozni kezdünk. Persze van, amin nem lehet változtatni az Egyházban, de fontos, hogy kreatívan szólítsuk meg az embereket. Az Egyháznak, illetve személy szerint nekem is azon kell gondolkodnom,

hogyan tudjuk új módszerekkel, új lendülettel elérni a gyerekeket, a fiatalokat, a felnőtteket.

A fásultság másik oka, hogy van az emberekben egyfajta közömbösség, távolságtartás: úgy érzik, a misszió nem az ő feladatuk. Ma is akadnak persze missziós lelkiületű hívők, általában ők a helyi közösségek motorjai. De miért csak néhány emberre jellemző ez a lelkiület? A szekularizmus és az individualizmus még a templomba járók gondolkodására is hatással van. A hit személyes

”

Az Egyház azért is képes sikeresen járni az útját, mert állandóan figyel az idők jeleire. Változik a világ, változnak az emberek, s mivel az Egyház az emberek között létezik, ezért maga is változik – a hitet megtartva, de új módszereket alkalmazva

üggyé vált: én hiszek Istenben, imádkozom, amikor akarok, elmegyek templomba, amikor akarok... Természetesen a hit személyes is, az egyéni döntésemről függ. De sokan elfelejtették, hogy egyúttal a közösség ügye is. Közösségként tudunk tanúságot tenni, és az éppen ettől válik élettellel teljessé.

Emellett sok hívó tudatában nincs benne, hogy keresztényként mi a meghívása és a kötelessége: missziós küldetése van, és mint megkeresztelt ember-

nek hozzá kell járulnia az Egyházhhoz. Nemcsak a közösséghez, amelyhez tartozik, hanem az egyetemes Egyházhhoz.

Vissza kell térnünk a keresztény gyökerekhez és értékekhez. Arra kell buzdítani az embereket, hogy újra nyissák meg a szívüket, lelkiüket a közösség felé. Ha nyitott vagyok, akkor nemcsak én tudok közelíteni másokhoz, hanem mások is hozzám. Így az egyetemes Egyház része lehetek.

Mindezt úgy kell tennünk, hogy a Jóistenre bizzuk a szolgálót, és azt keressük, mi az ő akarata. Isten országát akarjuk építeni – ő a fontos, ő áll a középpontban. Ha lelkiismeretesen megteszünk mindent, amit tudunk, akkor a Jóisten megadja a misszió gyümölcsét.

– Jézus a kezdetektől az emberek közé küldte az apostolokat, majd a hetvenkét tanítványt. De a missziós parancs mégis a feltámadás után hangzott el. Mit jelent a missziós küldetés a feltámadás fényében?

– Jézus az első misszionárius: ő küldte a tanítványokat, hogy vegyenek részt ebben a szolgálóban, vagyis hirdessék, hogy elközelgett az Isten országa, és gyógyítsák meg a beteget (vö. Lk 9,2 Lk 10,9). A tanítványok azt gondolhatták, Jézus halálával befejeződött a küldetésük, és szétszéledtek. Amikor az apostolok találkoztak a feltámadt Jézussal, a misszió még fontosabb, még aktuálisabb lett. A tanítványok addig azt hirdették, Jézus az Isten küldötte, attól fogva viszont már azt, hogy ő Isten Fia, aki él.

A feltámadt Krisztus pedig még erősebb elkötelezettséget várt a tanítványoktól, vagyis az Egyháztól. „Menjetek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek” (Mk 16,15). Jézus, aki a tanítványait az emberek közé küldte, a feltámadás után is küldi őket. Ezért a misszióknak nincs vége. A feltámadt Krisztusról kell tanúságot tennünk, és ennek az idők végeztéig folytatódnia kell!

Szalontai Anikó
Fotó: Lambert Attila

Gyógyítás határok nélkül

Koroknai András fiatal ortopéd szakorvos. Számos egyéb tevékenység mellett a Katolikus Karitászs orvosmissziós csapatának tagjaként vállal szolgálatot ott, ahol a hazai segélyszervezet e különleges társadalmi szerepvállalására szükség van. Arról kérdeztük, hogyan került kapcsolatba a programmal, mi motiválta a csatlakozását, és mit jelent neki ennek a sokak számára – talán nem túlzás – életmentő tevékenységnek a vállalása, ami egyébként tágabb és szűkebb családjá életét is alapvetően meghatározza.

Szüleitől „örökölte” a hivatását, de nincs egyedül ezzel a családban: a hat testvér közül ötven léptek orvosi pályára. – A lányok fogorvosok, a fiúk mozgásszervi vonalon vannak – mondja mosolygva a fiatal orvos, hozzátéve, több esetben előfordult, hogy misszióba is testvéreivel együtt indult. Felesége is támogatja ezt a hitéből és hivatásából fakadó szolgálatot. Mint mondja, enélkül nem is lehetne vállalni ez a mentálisan és fizikailag is kimerítő tevékenységet.

A Katolikus Karitászs kórházmissziós programja 2015-ben indult, eredetileg a Kárpátalján – Ungváron, Munkácsön és Beregszászban – működő gyermekkórházak támogatását megcélözva. Ám hamar kiderült: a határon túli magyarok területén ezen felül is bőven akad feladat. A segélyprogramok során szerzett tapasztalatok egyértelműen megmutatták, hogy az orvosi ellátáshoz való hozzájárítás bizonyos körülmények között – például a szűrővizsgálatokban – élők számára nagyon komoly kihívást jelent, sőt olykor egyenesen lehetetlen. Ekkor merült fel, hogy az egészségügyi intézmények támogatásán felül közvetlen orvosi segítséget is nyújthatna a Katolikus Karitászs a kárpátaljai és a délvidéki magyaroknak, sőt egy „kis” szervezettel a nagyobb városoktól távol eső településeken élőknek is biztosíthatná a szakorvosi ellátást, legalább minimális szinten. Számos településről akár százötven-százhetven kilométert is utaznia kell egy betegnek ahhoz, hogy eljusson egy orvosi rendelőig. A legtöbb esetben az utak annyira rossz minőségűek, hogy a már önmagában is képes ellehetetleníteni egy szakorvos felkeresését. És ha sikerül, akkor sincs semmiféle garancia arra, hogy a nehezen elért orvos megfelelő ellátásban tudja majd részesíteni a hozzá fordulókat – avat be a részletekbe Koroknai András.

Vojcek László, a Budai Irgalmasrendi Kórház főorvosa 2017 őszén szervezett először orvoscsapatot, amely kifejezetten emiatt indult útnak Kárpátaljára. Egyetlen hétvége alatt közel száz gyermek szűrővizsgálatára került sor ekkor Gyertyánligeten – idézi fel a fiatal orvos. – Éppen az aktuális teljesítésgazdálkodást vittem leadni az igazgatóságára, amikor engem is megkérdezett, hogy csatlakoznék-e hozzá. „Két hét múlva indul egy misszió Kárpátaljára gyerekeket vizsgálni, az ortopédia lenne a vállalandó terület” – mondta. Kárpátalján sosem

jártam azelőtt, de nem volt kérdés számomra, hogy igent kell mondanom. Rögtön elő is vettem a gyermekortopédia-tankönyveimet – akkoriban ugyanis a reumatológián dolgoztam. Vojcek László összehozott Kecskés Lászlóval, aki az orvosmissziók technikai fő szervezője, s azóta a

szemüveges gyermek sincs... Meg is jegyezte ezt Vojcek Lászlónak, s kérdezte, hogyan lehetséges ez. A válasz az volt, vagy csoda, vagy valami nagy baj lesz az oka – idézi fel Koroknai András, utalva arra, hogy sokszor meglepő helyzetekből fakad valami új, valami jó és gyógyító. – Az akkori

meg lehet bízni, ha a jelenlét kiszámítható és hiteles – mutat rá az ortopéd szakorvos. – A gyógy- és tartásjavító tornák megtanulása, a helyes szájhigiéncia elsajátítása, a megfelelő szemüveg vagy talpbetét használata reményt jelent. Az évek során kiderült, hogy nem pusztába kiáltott szó felhívni

de ha mégis sikerül megadni a kezdő lökést és támogatást, az óriási támogatást jelent a gyermekeknek a fejlődésben, a szülőknek pedig abban, hogy tevékenyen tudják segíteni a gyermeküket. Kárpátalja nehez helyzetben van, a háború kitörése óta különösen, még a nagyobb kórházak felszereltsége is szegényes. Igyekezünk jó kapcsolatot kiépíteni a külföldi kollégákkal, rendelőkkel, kórházakkal, illetve az ukrajnai karitászcsoportokkal – ez a legtöbb, amit jelenleg tehetünk. Az általunk jelzett, nálunk nem beszerezhető, de szükséges gyógyászati segédanyagokat a hazai Katolikus Karitászs igyekszik biztosítani. Gyermekeknek megfelelő szemüvegeket például rendszeresen viszünk magunkkal a missziókba – mondja Koroknai András, hozzátéve, óriási szerencse, hogy hazánkban akadnak olyan források, pályázatok, jótékonyági akciók, amelyek révén csekély mértékben ugyan, de lehetséges előre haladni. A szűrővizsgálatok szükségességét nem lehet eléggé hangsúlyozni – emeli ki. – Gondoljunk csak bele, ezt

barátom is, az út pedig aztán el is döntötte a későbbiek. Részben az orvosmisszióval összefüggésben váltottam szakirányt, a reumatológiáról az ortopédiára. Döbbenetes tapasztalatokat szereztünk akkor; a mozgásszervi, fogászati, szemészeti alapszűrésen megvizsgált szinte valamennyi gyermeknél rendellenességet találtunk: látásproblémát, csípőficamot, gerincferdülést, a helytelen szájhigiéncia miatt zuvas fogakat. Ezeknek a kórkepeknek mindegyike okozhat akár komoly fejlődési rendellenességet is, illetve veszélyeztetheti az egészséges felnőtté válást. De a bokasülyledés, a lúdtalp is kezelést igényelhet. Egy rosszul látó gyermek esetében a szemüveg hiánya jelentősen ronthatja a tanulási képességeket. Lehet, hogy a kifejezetten tehetséges iskolás emiatt nem tudja kibontakoztatni az egyébként meglévő képességeit. Megrendítő pillanat volt például, amikor a kollégák ráhelyezték az optikai próbakeretet egy kislány orrára, ő pedig boldogan, hitetlenkedve kiáltott fel: „Úristen, látok!” Kecskés László volt egyébként az, akinek a Karitászs egy korábbi látogatása során feltűnt, hogy Gyertyánligeten egyetlen

látogatás végén összeültünk átbeszélni, mit tapasztaltunk. Egyértelművé vált, hogy ez csak a kezdet: eldöntöttük, hogy innentől fogva rendszeres időközönként körbejárjuk a Felső-Tiszavidék területeit faluról falura, mert bizonyosan mindenhol találunk majd feladatot.

Idővel azután már nemcsak a gyerekek, hanem családtagjaik, a felnőttek is a figyelem pártjába kerültek. Gyermekellátási és nőgyógyászati tanácsadást is tartottunk. Ezek során is az derült ki, hogy rengeteg a tennivaló, a prevenció területén is – mondja az ortopédorvos. – Ahol az emberek nem élnek jól, ahol nélkülözés van, reménytelenség, elhagyatottság és örökös harc a holnapért, ott térben is, időben is kevésbé néznek előre az emberek. Nem az egészséges táplálkozás a cél, csak a táplálkozás: kerüljön valami az asztalra. Sok családban elképesztő mennyiségben fogyasztanak kifejezetten egészségtelen, de olcsó élelmiszereket és cukros üdítőt, meg dohányterméket, alkoholt – könnyítendő a másnap gondolatán. El kellett nyernünk a bizalmukat ahhoz, hogy elfogadják a segítséget és a tanácsot. Ez időigényes folyamat, az időben viszont

mindezekre a szülők figyelmét, még akkor sem, ha elsőre esetleg visszautasítónak, értetlenül, lemondóan reagálnak. Előfordult olyan, hogy rájöttünk, egy gyermek azért nem képes járni, mert a gondviselő nem tudtak arról, hogy születésétől fogva csípőficamos. Senki nem nézett rá értő szemmel a csecsemőre, s a szülők sem gondolták, hogy meg kellene mutatniuk valakinek. Ilyenkor megpróbáljuk megtenni, amit lehet. Leginkább helyben, de olyan is előfordult, hogy összegyűjtöttük a pénzt egy magyarországi operációra. Egy hosszabb gyógykezelés talán lassan indul el,

nevezük mi itthon alapellátásnak, ez az, ami valójában a minimum: EKG, vércukor- és vérnyomásmérés, ortopédiai szűrés, látás- és hallásvizsgálatok, a legalapvetőbb fogászati beavatkozások ellátása, táplálkozási, életviteli tanácsadás.

Az orvosmisszió lépésről lépésre szerveződött és alakult – mondja. Az önkéntesként csatlakozó orvosok alkalmanként több száz kilométert zötykölődve utaznak az ellátásra szorulókhöz. Szaktudásuk legjava mellett a szabadidejüket, a hétvégéjüket, sőt sokan a szabadságukat ajánlják fel a kisebbségben élő, rossz egészségügyi állapotban és nehéz

anyagi körülmények között lévő magyarok támogatására.

Koroknai András volt az, aki kezdeményezte, hogy 2018 tavaszán medikusok is csatlakozzanak a misszióhoz. Az orvostanhallgatók meglepően nyitottak voltak erre a szolgálatra, ami alapvetően megmutatta, hogy a hazai orvostársadalomban minden nehézség ellenére, amelyeket itthon is tapasztalhatunk, rengeteg a potenciál, nem csupán szakmai, de emberi szempontból is – mutat rá. Azóta is folyamatosan jelentkeznek újabb csatlakozni vágyók: az orvoscsoport közösség-szervező munkájának köszönhetően mára húsz-huszonöt főből álló csapatot alkotnak a negyed- és ötödéves medikusok, akik maguk is részt vesznek akár a toborzásban is.

A karitatív lelkület egyáltalán nem áll messze a gyógyítástól – emeli ki az ortopédorvos. – Elég a „szegényes orvosára”, Boldog Baththyány-Strattmann Lászlóra gondolni. A csatlakozás lehetősége folyamatosan nyitva áll az érdeklődők előtt. Mint mondja, ez jóval több mint közös munka: a kollegialitáson túl, életkortól függetlenül, lazább-szorosabb baráti szálak is szövődnek a csapatban, sőt mondhatni, hogy imádságos lelkületű közösségként működnek együtt. Misszió ez a szó legteljesebb és legszebb értelmében: a test gyógyítása mellett a gondviselés segítségének közvetítése mindazok számára, akik hiányt szenvednek, s akik leginkább rászorulnak az irgalomra és az odafordulásra: a legszegényebbeknek, a legelesettebbeknek, a legkisebeknek. – Nagyjából havi rendszerességgel tud útnak indulni egy csapat, amelyhez az orvosokon, a medikusokon és az ápolókon kívül mindig csatlakoznak további önkéntes segítők is. Az utóbbiak sok esetben adományokkal – ruhákkal, könyvekkel, tisztálkodási szerekkel – is készülnek az útra. Akiket felkeresünk, azok számára nyelvi, kulturális és társadalmi értelemben véve is megtartó erő a jelenlétünk, a figyelmünk. Nagyon sokat jelent nekik, hogy magyarul szólunk, kérdezzük, és ők magyarul felelhetnek. Ezzel együtt nem gond az sem, ha kevert nyelvet használunk, sőt alkalom adtán akár ukrán vagy román betegek is bizalommal fordulnak hozzánk – mondja. – Ennek nagyon nagy jelentősége van, hiszen egyre több a vegyes család.

Az orvosmisszió tagjai az utazásokon kívül is rendszeresen találkoznak: értékeli a missziós alkalmakat, megbeszéli az egyes utak szerzett tapasztalatokat, tervezik a következő feladatokat, közösségi programokat szerveznek, és sokszor az imádságban is együtt vannak egy-egy út során, azok végén, vagy az előkészítésük idején. Más hogyan nem is lehetne ellátni ezt a küldetést. Mindannyian jól tudják, hogy szolgálatuk nélkülözhetetlen a határon túl élő magyarság körében, nem csupán a testnek, hanem a léleknek is.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Vermes Tibor

Megmentette aznap az Örökkévaló Izraelt

Glitzenstein Sámuel rabbi a pészah ünnepéről és a széderestéről

A zsidóság három nagy ünnepe közül az egyik a pészah. A szabadság ünnepe, amikor „az Örökkévaló csodát tett Izrael népével Egyiptomban”. A szolgaságban élő népet kivette az idegen országból, megváltotta a szolgaságból, törvényt adott neki. A pészah fénypontja a szédereste. Glitzenstein Sámuel rabbit kérdeztük: mit, hogyan és miért éppen úgy ünnepelnek.

– Mire vezethető vissza a pészah ünnepe?

– Minden ünnep emlékezés népünk életének fontos pillanataira. A pészah története Ábrahám ősapánkkal kezdődik, akivel az Örökkévaló szövetséget kötött: különleges feladatot kap és ígéretet, hogy nagy nép atyjává teszi őt, népének pedig országot ad, de leszármazottainak előbb szolgaként kell élniük egy idegen nép között. Amikor Jákob három nemzedéssel később látta, hogy József király lett Egyiptomban, és odasereglettek a zsidók, akkor értette meg, mit mesélt egykor a nagyapja. Jákob tudta, milyen élet következik, tudott a népre váró tragédiákról, de azt is tudta, ez az isteni terv, ezen át kell mennie a népnek. Gyakorta az ember életében is így van ez: minden „ugrás” (pészah), azaz fellendülés előtt

hónappal ezelőtt tisztogatásba fogott, mindannyian együtt, a feleségem és a kilenc gyerek. Mindent megtisztítottunk, lemosunk, kifényesítünk. Kifordítjuk a zsebeket, nehogy morzsa legyen bennük. Isten azt kívánja tőlünk, hogy egy évben egy hét legyen

séges erőfeszítés más és más. Rabbiként az a feladatom, hogy keressem az emberekben a jót. Ahogy egyetlen szál gyufa be tudja világítani az egész szobát, úgy egyetlen jó tulajdonság is fel tudja emelni az egész embert. A jót erősítve elvesz a rossz. Ezért egy micvát (jó cselekedetet) ajánlok az embereknek.

– A hosszú felkészülés után elérkezik az ünnep fénypontja, a szédereste. Mit jelent és mit üzen maga a szó?

– A pészahot megelőző szombaton már érezzük az ünnepet, azt a nagy pillanatot, ami a legfontosabb a zsidó nép életében. A széder szó azt jelenti, rend, rendezettség. A Hágáda, a szertartáskönyv tizenkét lépésben pontosan leírja az este menetét. Ezt a rendet kell követni. Nagyon fontos az ember életében a rend. A szédereste azt üzeni, higgyünk abban, hogy életünk egy rendet követ, Isten visz minket előre. Ha elfogadjuk ezt, nyugodtak lehetünk, mert tudjuk, Isten vezet minket.

Életünkben mindennek oka van, ám ezt mi gyakran csak évek távollából értjük meg. Isten azonban látja az egész képet. Mózes azt kérte Istentől, hadd lásd az arcát. Isten azonban nem teljesítette a kérését. Mózes Isten hátát láthatta – olvassuk a Tórában. Mit fejez ki Mózes kérése? Azt, hogy érteni akarta a jelent, annak minden mértékét abban a pillanatban, amikor történik. Azt az ajándékot kapta Istentől, hogy megértheti a mértékét, de csak miután már megtörtént.

– Milyen hagyományra tekint vissza a szédereste?

– Az Egyiptomban eltöltött utolsó éjszakára. Isten azt a kérést intézte a zsidókhoz: vegyenek egy bárányt, áldozzák fel, és vérével kenjék be az ajtófélfát. A megjelölt házak lakóit megkíméli, a többiben elpusztítja az elsőszülöttet. Ez volt a tizedik csapás. A bárányt teljes egészében el kellett

fogyasztani az utolsó vacsora estéjén. Mivel ez nagy mennyiség volt, Isten azt kérte, hogy a zsidók hívják meg a szomszédokat, az idegeneket, legyenek a vendégeik. Ez a kérés azt

üzeni, hogy évente egyszer nincsenek határok, nincs büszkeség, mindenki együtt vacsorázik. „Mindenkinek, aki éhes, jöjjön és egyen velünk, minden nélkülöző jöjjön és töltse velünk a pészahot!” – hangzik el a Hágáda-ban. Amerikai kezdeményezés, hogy minden széderestén legyen egy üres szék az asztalnál azok emlékére, akik már nincsenek közöttünk. A mesterünk, Menachem Schneerson, a lubavicsi rebbe azt mondta, szép gondolat, de az a szék ne maradjon üresen. Minden család keressen egy zsidót, aki nem tartja az ünnepet, és hívja meg!

– „Beszélj el fiaidnak!” Hogyan élük meg ezt a családban?

– Az idősebbnek kötelessége elmondani a gyermekeknek a kivonulás történetét, hogy ébren tartsák a nagy szabadság emlékét. Ez micva. Olyan dolgok történnek ezen az estén, amik felkeltik a gyerekek figyelmét, így megkérdezzük, mi és miért történt. Fontos, hogy a gyerek kíváncsi legyen, mert akkor figyelni fog. A széderest nem egy eleme azért iktatódott a szertartásba, hogy felébressze a gyerek érdeklődését, és az kérdezni kezdjen. Kiskorától ismeri az egyiptomi kivonulás történetét, és átérzi, hogy az a saját történetének is része. Ez a tudás tartja meg nemzedékről nemzedékre a zsidóságot. Számomra a születésemről az életem része ez. Tudjuk, várjuk, készülünk rá. Mióta Magyarországon élünk, két széderestén van. Az egyik a zsinagógában, ahová több száz embert meghívunk, olyan zsidókat is, akik nem kaptak

zsidó nevelést. A másik a családban, ahol a gyerekekre tudok koncentrálni, nekik mesélek, őket hallgatom. A gyerek, aki megfigyelte a hosszadalmas ünnepi előkészületeket, a különösen alapos nagytakarítást, s látja a széderestén a különféle zöldségeket, az asztalnál a különleges ülésmódot, azt kérde: miért különbözik ez az éjszaka a többitől? Így indul az este, és a gyerekek kérdései által vezetve feltárul az egész történet. Közben szimbolikus ételeket fogyasztunk, elhangzanak áldások. Hosszú idő, amíg eljutunk magához a vacsorához, ami ezen a napon különösen bőséges. Az utat végig kell járni. Keserűfű, csipős torma, sós víz. Az embernek nehéz az élete, sok a sötétség körülötte a világban. Türelem kell, tudni kell kivárni.

– Hogyan zajlik az este?

– A széderestén valóban úgy érzik, mintha ők maguk vonultak volna ki Egyiptomból. A széder a kivonulás történetének elbeszélése. Kérdez a gyermek, beszél a felnőtt, vannak dalbetétek, továbbá szimbolikus ételek sokasága, a szabadulástörténet előadásának kellékei. Minden azt jelzi, hogy jelentős változás történt. Attól, hogy nélkülözzük a megszokott ételeket, a különleges alkalom még jobban

Glitzenstein Sámuel 2008-ban érkezett Magyarországra Izraelből. Az újlipótvárosi Zsilip Kulturális Központban létesített zsinagóga rabbi, amely az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközséghez tartozik. A kilencgyermekes édesapa maga is nagycsaládban nőtt fel tizenkét testvérrel az izraeli Eilatban. Édesapja szintén ortodox rabbi volt. „Vallásos család voltunk, ez volt a természetes út számomra. Tizennégy évesen már tudtam, mi a fontos nekem” – vallja. Tanulmányait egy izraeli jesivában (vallási iskola) kezdte; képzése során egy évet New Yorkban töltött, és egy évig Franciaországban tanult. Anyai dédnagyapja, Klein Sámuel egy Munkács melletti kis zsidó faluban született. Innen vándorolt el családjával Taskentbe, majd 1970-ben Izraelbe.

van egy lejtmenet, az elrugaskodás lehetőségével, lendületvétel. Saját életünkben a hullámvölgyek egy-egy „pillanat a nagy pillanat előtt”. Bírni kell, ki kell tartani, mert nem az az utolsó. Amikor a zsidók kimen-

kovásztalan. Ez a külső. De meg kell szabadulnunk a „belső kovásztól” is, a büszkeségtől, a kivagyiságtól. Belső lakásunkat is ki kell takarítanunk, ami sokkal nehezebb. Mindenkinek magának kell átgondolni, mitől kel-

tek Egyiptomból, tudták, hogy vége a nehéz időknek, elindulnak az ígért földje felé, és a felé a feladat felé, amit Istentől kaptak.

– Hogyan készülnek a pészah ünnepe?

– A pészah hetében nem szabad kovászos kenyeret enni, és a lakásban sem lehet egyetlen morzsa sem. Már hetekkel pészah előtt elkezdődik a takarítás. A mi családjunk már két

lene megszabadulnia, hogyan rak rendet az életében, hogyan tér vissza a szerénységbe. Az ünnep másik megnevezése – a pászka ünnepe – az önmegtartózkodásra, a szerénység kötelezettségére figyelmeztet.

– Kap ehhez az ember útmutatást?

– Minden embernek más és más téren kell dolgoznia önmagán. A Tóra hatszáztizenthárom szabályt állít elénk, de az ezek teljesítéséhez szük-

megmarad az emlékezetünkben. Az este a kidussal kezdődik, áldással, és az előírt négy pohár bor közül kiisszadjuk az első. A szertartás kiemelkedő része a tíz csapás felsorolása: vér, békák, tetvek, vadállatok, dögvész, fekélyek, jégeső, sáskajárás, sötétség, az elsőszülöttek halála.

– Melyek az este legfontosabb kellékei és szimbolikus ételei?

– Meghatározó a széderestén, amelyre a széderhez szükséges ételfelkészítéskor kerülnek: macesz, szárnyas nyakcsontjának egy darabja, keménytojás, saláta és reszelt torma, reszelt alma, körte és őrölt dió keveréke borral, nyers hagyma vagy főtt burgonya és sós víz. Ebbe a könnyeket jelképező sós vízbe vagy ecetbe mártva fogyasztják a zöldséget a széder első fogásaként, emlékezve arra, hogy őseink az elnyomás alatt is sokasodtak, ám a szolgaság sok könnyel járt. Az este során négy pohár bort fogyasztanak el, ennek szintén megvan a meghatározott rendje.

– Mivel zárul az este?

– Isten dicsőítésével. Ő tervezte az utat. Csodát művelt velünk. Várjuk a következőt. „Jöjvőre Jeruzsálemben” – ezzel fejeződik be az este. Hála Istennek, hogy tudunk ünnepelni. Ezzel fejezzük ki azt a reményünket is, hogy a világon szétszóródott zsidóság, mindnyájan, egyszer majd együtt ünnepli a szabadság ünnepét az ősi zsidó fővárosban.

Trautwein Éva
Fotó: Thaler Tamás

A Szűzanya gardróbja

Andocs titkainak nyomában

Egyik legősibb kegyhelyünk a dímbes-dombos Somogy vármegye szívében megbújó Andocs. A falu a Balatonhoz közel, a Tihany-Szántód-Kaposvár útvonalon fekszik, és nagyjából ezer lelket számlál. 2021-ben a Ferenc pápa által basilica minor rangra emelt temploma igen különleges: gótikus szentélyét, egy kicsiny kápolnát – a legenda szerint – angyalok hozták Kalocsáról a 16. században. Oltárán fából készült, nagyjából ötszáz esztendő, ember nagyságú Mária-szobor áll, karján a kisdéd Jézussal. Az andocsi Szűzanyát évszázadok óta óvják és öltöztetik gyermekével együtt szebbnél szebb ruhákba a helyiek és az ide érkező zarándokok.

ben, három évvel később a következőt írta bécsi előjárójának: „Andocson van ugyan plébánia, de régóta üresen, dezolált állapotban áll, a Mindenszentek temploma szintúgy elárvult, ahol a csodatevő Szűzanya szobra viszont épségben megmaradt. (...) E misszió a veszprémi püspökség

az andocsi Szűzanyához, és ma is a magukénak érzik a kegykápolnát és a kegyiszobrot. Rajtuk kívül minden ősszel érkeznek zarándokok Székesfehérvár környékéről is: szinte azóta, hogy kétszáz évvel ezelőtt a koronázó város az andocsiaknak adományozta a kegyiszobor fejét díszítő koronát.

és újabb ruhákkal gazdagodott. A legrégibbi a máig megmaradtak közül 1852-ben készült; ezt Boronkay Cili, az ősi nemesi Tallián család somogyi ágának tagja adományozta a templomnak. „A mélykék színű anyagot aranszálal hímzett holdak és napok díszítik – mutatja Kálmán atya. – Ez az égboltot szimbolizálja, és azt fejezi ki, hogy mindannyiunkat óvón fed be palástjával a Szűzanya.” A ruha szegélyén olvasható imádságra külön is felhívja a figyelmünket: „O kegyes Mária, fogadd el áldozatom, melyhez kérésemet én hozzácsatolom. Hogy végső órámban látogass meg engem, mely nagy kegyelemért magasztaljon lelkem.” – Úgyanez jelenik meg az Üdvözlégy „imádkozzál érettünk most és halálunk óráján” sorában is – mutat rá Kálmán atya, aki egy emlékezetes élményét is felidéz: egy leányfalusi lelkigyakorlat alkalmával került a kezébe az adományozónak egy másik ajándéka, történetesen egy kehely, melynek alján ugyancsak Boronkay Cili neve látható, aki azt kéri a kehellyel miséző atyáktól, hogy imádkozzanak érte. „Kétszer is elolvastam, lám, milyen kicsi a világ” – teszi hozzá mosolyogva a plébános.

területén fekszik, a Balatontól innen, a török megszállás alatt”. A magyar történelemnek e nehéz korszakában kezdődik tehát a kegyhely története. A jezsuiták a török uralom alól való felszabadulás után elhagyták Andocson, a zarándokhely pedig a következő harminc esztendőre gazdátlanra vált. Volkra Ottó veszprémi püspök utasítására aztán 1716-ban négy ferences atya érkezett, akiknek jóvoltából ismét fellendülésnek indult.

Szent Ferenc követői 1720-ig az első, szegényes missziósházban laktak; az új, még ma is látható barokk kolostoregyüttes alapkövét 1725. május 8-án tették le. A kegykápolnához kapcsolódó templomát kicsivel később, 1739. május 25-én, Szent Ferenc testének átvitele ünnepén. Pöstyén Mihály örkanonok irányítása mellett végül 1745-re be is fejeződhetett az építkezés. 1746-ban a kegykápolna régi, szüette gótikus oltára helyére a somogyi nagybirtokos, Zichy Ádám díszes barokk oltárt állíttatott, a mellékoltárokat pedig már a környék többi nemesi családjával közösen. A templomot 1747 adventjén szentelte fel Padányi-Biró Márton veszprémi püspök.

Andocs az egész vidék lelki központjává vált: a Mária-ünnepken, Szent Ferenc és Szent Antal ünnepén ezrelv keresetek fel a hívek a kegyhelyet. Lelkipásztoraik vezetésével a kalocsai hívek immár három évszázada rendszeresen elzarándokolnak

1948-ban tíz ferences szerzetes élt Andocson Nagy Sándor Arisztid házfőnök irányítása alatt. Ők szervezték és igen nagy hozzáértéssel bonyolították a búcsújárást. Ekkor már erősen érezte hatását a vallás felszámolására törekvő nyomásgyakorlás a hatalom részéről. Az 1950-es esztendő az andocsi rendházra nézve is sorsdöntőnek bizonyult: a többi magyarországi szerzetesrendhez hasonlóan ezt is felszámolták. A ferencesek közül Kelemen Gábor, rendi nevén Alán itt maradt a plébánosként, egészen haláláig, 1986-ig, de például szerzetesi ruháját már nem volt szabad viselnie a rendházon kívül. A kegyhely mára ismét megtelt étellel, sőt, Varga László kaposvári főpásztor felhívására újabb és újabb zarándoklatok indulnak (amelyekről az andocsiszuzanya.hu honlapon lehet tájékozódni), hogy az egyházmegye hívei közösen imádkozzanak papi és szerzetesi hivatásokért.

A kegyhelyen látható legtöbb ruhadarab a történelmi Magyarország területéről – a Partiumból és Erdélyből, a Felvidékről, a Délvidékről – származik, de akad itt tiroli, angliai, ír, kanadai, amerikai, kínai és venezuelai eredetű is. Zichy János felesége, Széchenyi Katalin grófnő az 1747-es templomszentelés napján a szoborra ünnepi palástot terített. Innentől datálódik a szobor felöltöztetésének a szokása, és az idők során a „Szűzanya gardróbja” egyre újabb

előtt átöltöztették a kegyiszobrot. (Az augusztus 15-ei nagybúcsú jelentette az egyetlen kivételt, amikor néhány óra erejéig szabad bejárása volt mindenkinek.) Az állványokon a ruhák a liturgikus színeknek megfelelően vannak rendszerezve, de szinte minden színárnyalat képviselteti magát. A minőség változó: vannak bársony, selyem vagy brokát anyagúak, de akad egyszerű vászonzól, függönyből szabott is. Van gazdagon hímzett, vagy épp csipkével kivert, s akadnak igencsak egyszerű ruhák is. A szobrot manapság kéthetente, havonta öltöztetik át, az adott egyházi időszak liturgikus színének megfelelően. A Szűzanya öltöztetésére nem csak Andocson találunk példát; a világ számos pontján él hasonló hagyomány. A somogyi kegyhely azonban attól igazán különleges, hogy ez a fekete madonnákat idéző szobor eredetileg is festett, tehát ruhát „visel”, ellentétben a kis Jézussal. Érdemes arra a lelki tartalomra felfigyelni, ami a gyermek felruházását kíséri: Mária ruhái mellett minden esetben ott vannak a gyermek ruhái is. Jézus meztelenül érkezik hozzánk, és úgy is távozik halálában. Az *utolsó itélet* című képen Michelangelo szintén így ábrázolja őt. Mária jószágosan betakar mindannyiunkat az ő palástjával, mi pedig megtanulhatjuk tőle, hogyan öltöztessük fel a legkiszolgáltatottabbat – emeli ki Kálmán atya.

A templomba belépve láthatjuk, hogy a gyermek Jézust a karján tartó csodatevő Szűzanyát, két oldalán Szent Katalin és Szent Dorottya szobrával, egy kis ékszerdobozt idéző gótikus kápolna rejt. Ez elő épült a ma is álló kegytemplom, melynek előbbi így a szentélyévé válhatott. A három központi alak mellett áll két szent királyunk, István és László, illetve Szent Ferenc és Szent Antal már barokk időből való faszobra is. – Ez a szentély a csendes imádságra hív bennünket, ahogy a templombelső, a rendház és annak környezete is. Ha nyitott szívvel és lélekkel vagyunk jelen itt, egyszer csak megszólít bennünket, és arra hív, hogy közelebb kerüljünk Isten titkaihoz. A középpontban Mária kezeiben Jézus tekint le ránk – mondja a plébános, hozzátéve, hogy bár a konkrét történelmi tények önmagukban is számos érdekességgel szolgálnak, szinte minden elcsöndesedés, imádság újabb és újabb felismerésekkel gazdagítja az ide betérőt, köztük őt magát is. A rendház, a templom, a berendezés, a ruhák mind-mind mesélnek, és aki figyel, annak felfedik titkait. Kálmán atya a tabernákulumot két oldalról őrző rózsaszín, illetve kék ruhát viselő, kicsiny angyalra hívja fel a figyelmünket. – Angyalszárnyak fényesre koptak a simogatástól... a gyermeküket vagy a magzatukat elveszítők szokták megérinteni őket, amikor imádkozni előtte – mondja. – Nem csak a testi gyógyulás létezik. Andocson sok lelki gyógyulást is tapasztalunk. A lélek sebei nemegyszer nehezebbek, fájdalmasabbak a testi-eknél. Vigyük bátran a Szűzanyához terheinket, mindazt, ami számunkra nehéz, ami megbetegíti a testünket és a lelkünket, és tegyük le a lábait el! Ő pedig minden kétséget kizáróan közben jár majd értünk az Atyánál és szent Fiánál.

A ruhák tárolása, tisztán tartása nem kis feladat, amelynek ellátásához a kegyhelynek juttatott adományokkal mi is hozzájárulhatunk. Az Andocsi Nagyboldogasszony Plébánia számlaszáma: 10700172-74061176-51100005, a közleményben tüntessük fel: Mária Múzeum.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Lambert Attila

Nem magunkért cselekszünk, hanem azért, hogy jót tegyünk

Beszélgetés Lőrincz György borással

Lőrincz György a St. Andrea Szőlőbirtok vezetője, borásza, társalapítója és társtulajdonosa. A közel ötvenhektáros pincészetet Egerszalókon, Egerszóláton, Demjén határában és Egerben üzemeltetik. A borászat számos elismerésben részesült már, az Egri Bikavér Grand Superior 2017-es palackja például bekerült a világ ötven legjobb bora közé. Lőrincz György négy gyermek édesapja. A Hitem című podcast-sorozatban életének, hivatásának állomásairól mesélt. Ennek a beszélgetésnek a szerkesztett változatát olvashatják.

– Diákként olyan embernek tűnt számomra, aki nem nagyon szeret kitárulkozni a környezetének, és kerül minden „nagy felhajtást” az életben. A hivatása révén azonban mégis számtalan alkalommal megnyilatkozó, népszerű személyiséggé vált.

– A munkámmal együtt jár, hogy sokszor nyilatkoznom, beszélmem kell a borászatról, a termékeinkről. Gyermekkoromban, ha lehetett, kerültem a tömeget, a társaságban nem igazán szerettem a középpontban lenni. Majd jött az első munkahelyem, és nem volt más választásom, beszélmem kellett a látogatóknak a cégről, a pincészetéről, a borokról. Egy idő után hozzáadódtem ehhez, s valójában ezen a területen jól érzem magam ebben a szerepben. Ugyanakkor úgy látom, a legnagyobb feladatom az, hogy a gondviselő Istenről beszéljek. Ez bizonyos helyzetekben nagyobb kihívások elé állít, hiszen nincs benne gyakorlatom, és az a lelki emelkedettség sincs meg bennem, ami lehetővé tenné, hogy lehangolódni tudjak beszélni erről.

– Már gyermekkorában fontos volt Önnek az istenhit?

– Az édesapám annak idején a párttitkár bácsi lányát vette feleségül, ott egy kicsit – ha mondhatom így – megtorpant a családban a lelki élet. Mi, gyerekek nem jártunk templomba, nem is tudtuk, mit jelent ez. Húsvétkor, amikor ellátogattunk Penészlekre, a nagyszülői házba, és templomba mentünk, az inkább ünnepi élményként maradt meg bennünk. Tehát az istenhit nem igazán volt jelen a hétköznapijainkban.

– Mikor érezte először, hogy szükség van a Gondviselőre?

– Amikor kilátástalan helyzetben kerültem, és megoldást nyújtott számomra Isten, elrendezte a nehézségeket...

– Nagyon zuhant akkor?

– Nagyon nehéz helyzet volt. Akkor történt mindez, amikor a St. Andrea Szőlőbirtokot elkezdtek építeni egy magyar származású osztórák befektetővel. Nagyon jó kapcsolatban voltunk, bizalmat kaptam, és hihetetlenül boldog voltam, hogy az alapokról építkezhetünk. Gyakorlatilag az elképzeléseim szerint dolgozhattunk. Nagy volt a felelősség rajtam, hiszen egy céget bíztak rám. Azt tudni kell, hogy a szőlő-bor ágazatban sok-sok év vagy évtized munkájára van szükség ahhoz, hogy eredményeket tudjunk felmutatni: ki kell ismernünk a termőhelyet, a szőlőfajtákat, meg kell alkotnunk a borok egyedi karakterét, hogy a termékeink azután helytálljanak, keresettek legyenek a piacon. Az alapítás utáni harmadik évben a vállalkozótársam váratlanul meghalt. Ott maradtam egyedül a birtok irányításával, ráadásul az elhunyt társam családja kérdőre vont a családfelelő befektetése tekintetében. Nagyon nehéz időszak

volt, s nem azért, mert nem tudtam elszámolni, hanem mert egyszerre célponttá váltam számukra: mi lesz annak a vagyonnak a sorsa, amit a társam befektetett a vállalkozásba? Szó szerint bűnbak lettem a szemükben. Borzasztó érzés volt ezt megélni, hiszen nem tettem semmi rosszat, elmarasztalható. Ebben a kilátástalan helyzetben angyali segítséget kaptam: két barátom kivásárolta a volt társam tulajdonrészét, s egyszeriben új pályára álltunk. Nos, akkor megvilágosodtam, úgy éreztem, a gondviselő Isten nagyon-nagyon szeret engem. Elkezdtem templomba járni, olvastam a Szentírást, majd megkereszteltem a feleségemet és a négy gyermekünket. Miután templomban is megesküdünk, jelentkeztem a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolára, katekéta-hitoktató szakra. Ezt úgy tudnám leírni, hogy amikor az ember ráérez arra, mennyire szeretve van, mindent meg

Fotó: standrea.com

akar tudni arról, hogyan állhat helyt, miként felelhetne meg a gondviselő Isten elvárásainak, hogyan lehet jó ember.

– Amikor először hallottam arról, hogy St. Andrea néven forgalmazák majd a palackokat, illetve a borászatnak is ezt a nevet adják, azt gondoltam: Istenem, milyen szép gesztus, hogy a felesége keresztnevét választotta, mennyire szeretetik egymást!

– Nagyon-nagyon akarom szeretni Andikát, és mindennap imádkozom azért, hogy Isten ölen éljünk meg a szerelmünket. És hát az a csodálatos, hogy amikor megismerkedtünk, még középiskolások voltunk, tizenhét évesek. Hála a gondviselőnek, immár negyven éve egy családban élhetünk.

– Milyen a házasságuk?

– Sokkal tartozom Andikának, talán mostanában kezdek jobban a férjeként viselkedni. Érzem, hogy jóval nagyobb figyelmet kell fordítanom rá. Miután összeházasodtunk, jött a gyermekáldás, nagyjából három

év alatt három gyermek, és később ajándékként még egy. A dolgos hétköznapiakban bizony a gyermekeink, a munkánk álltak a középpontban. Azután tisztulni kezdett bennem a kép, s ezért tényleg hálat adhatok a gondviselő Istennek. Amióta templomba járok, jobban odafigyelek a feleségemre, mindig benne van az imádságaimban. De úgy érzem, azért még sokat kell javulnom.

– Milyen értékek tartanak össze egy családot?

– Ami hirtelen eszembe jut: az az egyenesség. Nagyon fontos, hogy minden egyes lépésünkkel tisztában legyen a másik, hogy beszéljünk azokról az élethelyzetekről, amiket közösen megélünk. Amikor rájövünk, a házasságban nem az a fontos, hogy kapjunk, hanem hogy adjunk, akkor szerintem minden rendben van. Akkor azt tesszük, amit a gondviselő Isten elvár tőlünk.

– Ez is befolyásolta a döntését, hogy befejezi a sportolói pályafutását?

– Nyilván szerettem volna szép eredményeket elérni a sportban, ez minden gyermek vagy fiatal álma. Főállású vízilabdázó voltam, amit

erősíteni egy kapcsolatot, hiszen nehez időköt éltünk meg együtt.

– Az Önök története is megerősíti bennem: ahhoz, hogy valaki igazán sikeres legyen, vagy értékelni tudja a sikert, meg kell élnie a kudarcot, a nélkülözést is.

– Ha az ember képes arra, hogy minden helyzetben elégedett legyen valamennyire, tehát a szenvedésben és a nehézségekben éppúgy, mint a jóban, akkor a jótól nem lesz gögös, hanem újra és újra nekilendül a kihívásoknak, és azután még több áldást kap. Megedzi a lelket mindez.

– Elismert ember lett. Sohasem részegítette meg a siker?

– Tudatosan törekedtem rá, imádkoztam azért, hogy ez ne történjen meg. És volt egy példaképeim is, még középiskolás koromból: Bíró Attilának hívták. Akkoriban Európa-bajnokságot nyert az ifjúsági vízilabda-csapattal, mégis nagyon szerény tudott maradni. Sok olyan helyzetet éltem meg, amikor rá gondoltam: nem volt beképzelt, mindig szerényen tette a dolgát, ugyanakkor tiszta erőből. Amióta pedig – hadd mondjam így – lelki életet próbálok élni, azóta látom: ha siker jön vagy ajándék, utána felütheti a fejét a támadás, és kísértésben is része lehet az embernek. Erre mindig fel kell készülni! Örülünk kell a jónak, ugyanakkor fontos, hogy ne váljunk gögössé, mert jön a következő nap vagy a következő óra, amikor rosszabb helyzet is előállhat.

– A támadásokat hogyan kezeli? Hiszen sokakat akár irritálhat is az, hogy bizonyos emberek sikeresek.

– Igen, ez is egy nagy edzés. Imádsággal fordulok a gondviselő Istenhez, próbálok kérni, hogy segítsen ezekben a pillanatokban. Nagyon szeretek lelki irodalmat olvasni, a szent atyák tanításait, életét, és természetesen a Szentírást. Ezekben nagyon sok a jó példa, a mindennapi életben használható okítás, amelyeket igyekszem követni, alkalmazni. Hogyan imádkozunk, hogyan fordulunk a másikhoz, miként szolgálunk vagy hogyan tartunk oda a másik arcunkat is, ha megütnek... Hát, ezt próbálok megélni. De persze ér egy-egy meglepetés vagy olyan kísértés, amire nem lehet

felkészülni. Olyankor dől el, hogy vajon megfelelő lelki szinten állok-e...

– Gyönyörű a családja, sikeres a vállalkozása, büszke lehet mindezekre.

– Álomszerű, amit a családdal megélhetünk. Am pontosan az a lényeg, hogy mindez nem nekem köszönhető. A gondviselő Isten az, akire hivatkozni lehet, és dicsőíteni, hogy ezt tette. Hálas vagyok azért, hogy megsegített, hogy utat mutatott, társakat adott, biztatott, akár ilyen-olyan elismerésekkel. Ez mind azt szolgálja, hogy ezután még jobban tegyem a dolgom. De semmi nem nekem köszönhető! Borsódzik a hátam attól, ha valaki azt mondja: hiszek magamban. Van ennél egy fokkal magasabb szint is... Akkor állunk igazán pályára, ha mindent a gondviselő Istennek akarunk megcselekedni.

– Fontos Önnek, hogy átadja a hitét a gyermekeinek?

– Egy-egy élethelyzetben igyekszem úgy megközelíteni a kialakult problémát, hogy vajon gondoltunk-e arra, mi az Isten akarata. Hiszen amikor nehéz helyzetbe kerülünk, csak azt látjuk, hogy valami rossz történt. De ilyenkor fel kell tennünk magunknak a kérdést: vajon miért rossz? Igyekszem biztatni is őket, hogy sokkal jobbat is készítek számukra a Gondviselő. Azzal is példát adunk, ha ott vagyunk a templomban és a szentségekhez járunk. A gyerekek látják, hogy amikor megélünk egy-egy nagy pillanatot, hálat adunk Istennek és megköszönjük, a nehézségekben pedig tudunk mibe, kibe kapaszkodni. Apró dolgok ezek, de ha rendszeresek, akkor az rögzül a gyerekekben.

– Az egri Nagy-Eged-hegyi dúlón Mária-szobrot állított a St. Andrea Pincészet. A talapzatán ez a felirat olvasható: „Neked ajánljuk, Isten-szülő, minden munkánkat.” Egy útmutató gondolat?

– Nagyon szeretem az Istenszülő Szűzanyát. Egerszalókon kezdődött el a szőlőbirtok története, egy Mária-kegyhelyen. Az összes borunk Mária-melletti hitvallás, hozzá szóló köszönet, hála. Neki ajánljuk minden munkánkat. Nem magunkért cselekszünk, nem a gazdagságért vagy bármi másért, hanem egyszerűen azért, hogy jót tegyünk a munkánkkal a teremtett környezetünkben, a világunkban, a boraink által az emberekért, a közösségért dolgozva. Az a legnagyobb ajándék, hogy mindezt fenntartja a gondviselő Isten!

Fodor Endre
Fotó: Merényi Zita